

اُردو اصطلاحات سازی

(کتابیت)

مرتبہ

ڈاکٹر ابوسلمان شاہجہانیوی

نظر ثانی و اضافہ

سید جمیل احمد ضوی

مفتزر قومی زبان، اسلام آباد

۱۹۸۴ء

**Collection of Prof. Muhammad Iqbal Mujaddidi
Preserved in Punjab University Library.**

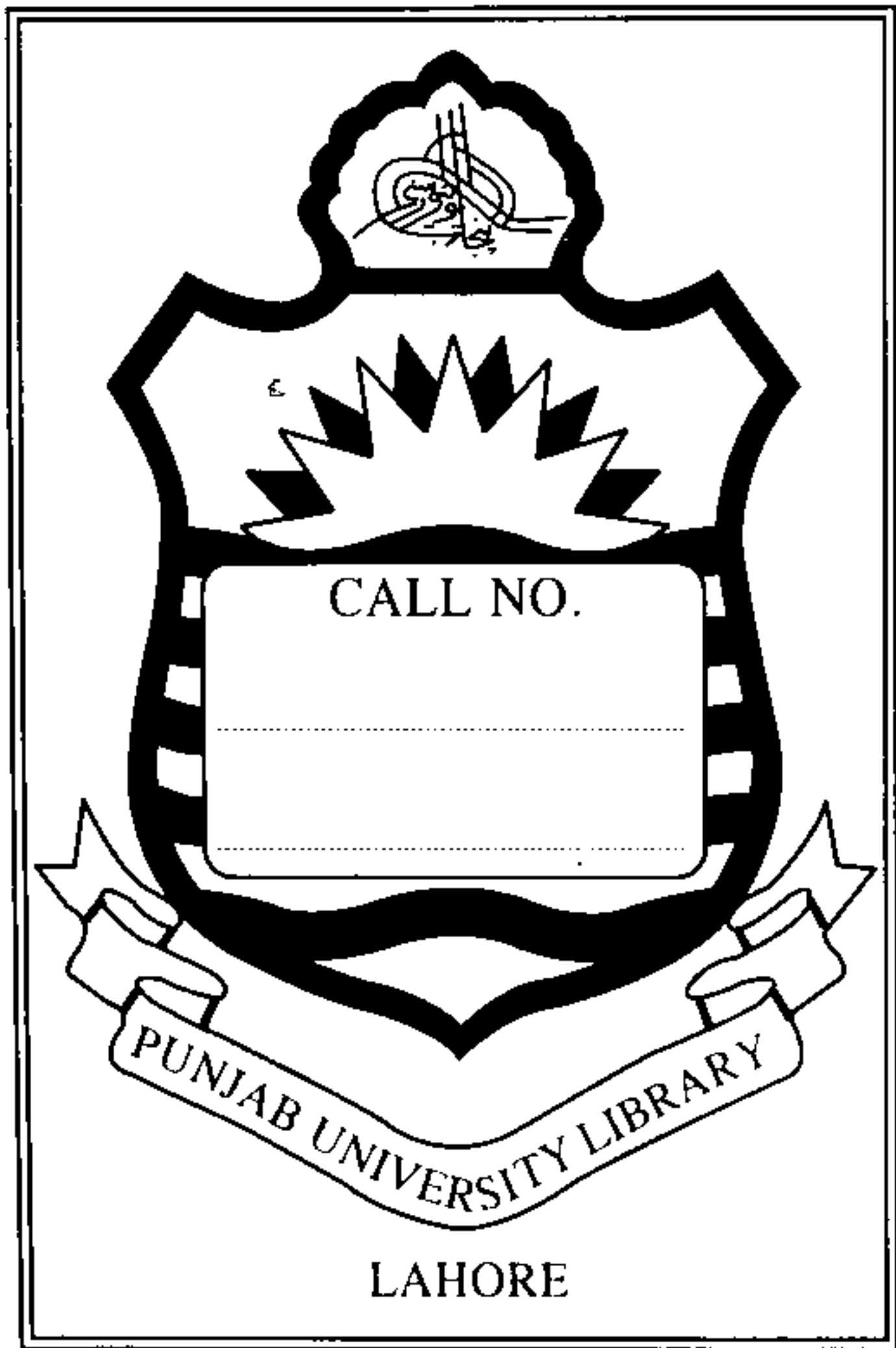
پروفیسر محمد اقبال مجددی کا مجموعہ
پنجاب یونیورسٹی لائبریری میں محفوظ شدہ

ذخیرہ پروفیسر محمد اقبال مجددی

جو 2014ء میں پنجاب یونیورسٹی لائبریری کو

ہدیہ کیا گیا۔

9123

اردو اصطلاح سازی

(کتابیت)

مرتبہ

ڈاکٹر ابوسلمان شاہجہانیوی

نظر ثانی و اضافہ

سید جمیل احمد ضوی

مقتدرہ قومی زبان، اسلام آباد

۱۹۸۲ء

137928

عرض مرتب

ھر کتاب کے بارے میں معلومات حوالہ ایک ترتیب سے جمع
کر دی گئی ہیں مثلاً
مصنف ، مؤلف اور مرتب کا نام
کتاب کا نام
مترجم کا نام
اس کے بعد
صفحات کی تعداد
سال اشاعت
مطبع
ناشر
کیفیت

اس مجموعے میں چند کتابیں ایسی بھی ہیں جن کے بارے
میں معلومات ضمنی مآخذ سے حاصل کی گئی ہیں۔ ان مقامات
پر ضمنی مآخذ کا حوالہ دے دیا گیا ہے۔

ابو سلمان

طبع _____ اول
 سالِ اشاعت _____ ۱۹۸۳
 تعداد _____ ۲۰۰۰
 قیمت : کاغذی جلد : _____ ۳۰ روپے
 جلد : _____ ۵۰ روپے
 طابع _____ پیپ بورڈ پرنٹرز لمیٹڈ
 ۲۷، پشاور روڈ، راولپنڈی
 ناشر _____ مقتدرہ قومی زبان
 مکان نمبر ۱۰، گلی نمبر ۳۲
 سیکٹر ایف ۱/۸، اسلام آباد

ڈاکٹر ابو سلمان شاہجہان پوری

مقدمہ

جس طرح اہل زبان کو زبان سیکھنے کیلئے قواعد جاننے کی ضرورت نہیں ہوتی اسی طرح جب کئی زبانوں کے میل جول سے ایک نئی زبان وجود پا رہی ہوتی ہے، تو وہ زبان سیکھنے کیلئے ان زبانوں کے بولنے والوں کو قواعد زبان اور لغات جاننے کی ضرورت پیش نہیں آتی۔ اس دور میں زبان کے ارتقا کا عمل اتنا سست ہوتا ہے کہ نئی زبان کی نقش پذیری کا احساس نہیں ہوتا۔ اور جب احساس ہوتا ہے تو اس کی تشکیل کا عمل کئی مرحلوں سے گذر چکا ہوتا ہے۔ اب اس ماحول میں متاخرین کے لیے بھی اس زبان کی تحصیل کا شعوری عمل ضروری ہو جاتا ہے۔ بیرونی اشخاص کے لیے تو ناگزیر ہوتا ہے کہ وہ اپنی کاروباری، سیاسی اور علمی و تعلیمی ضرورتوں کے لیے اس کی تحصیل بطور ایک علم کے کریں۔

سترھویں صدی کے ہند پاکستان میں جب ایک نئی زبان جسے ہندی، ہندوستانی اور بعد میں اردو کا نام دیا گیا، کی بنیاد پڑ رہی تھی تو کسی اہل ملک کو اسے بطور ایک علم کے سیکھنے کی ضرورت پیش نہ آئی اسی لیے قواعد و اصطلاحات کے کسی سہلو پر ابتداً اردو میں کام کی طرف توجہ نہیں دی گئی، لیکن سترھویں صدی کے آخر تک جب ملک کی سماجی اور کاروباری زندگی میں

پرتگیزیوں کا عمل دخل شروع ہوا تو ضرورت محسوس کی گئی کہ غیر ملکوں اور غیر اہل زبان کو اردو سکھانے کے لیے قواعد ترتیب دی جائے۔ اس ضرورت نے قواعد کے اصول کی تالیف اور زبان پر عبور حاصل کرنے کیلئے لغات و اصطلاحات کی تدوین کی طرف متوجہ کر دیا۔

اٹھارھویں صدی کے آغاز ہی سے ایسٹ انڈیا کمپنی نے تجارت کے محدود مقاصد سے آگے بڑھ کر رفتہ رفتہ جنوب مشرقی علاقوں کی انتظامیہ و عدلیہ اور بندوبست مالگداری کو اپنے ہاتھ میں لینے کی کوشش کی اور کچھ عرصے کے بعد کھلے طور پر سیاسی میدان میں قدم رکھا تو کمپنی کے غیر ملکی کارپردازوں کو ان کی انتظامی، تجارتی، عدالتی اور سیاسی ضرورتوں نے انہیں اردو میں نظر و عبور کی ضرورت اور اس کی اہمیت کا احساس دلایا۔ چنانچہ اٹھارھویں صدی کے آخر تک زبان سکھانے کے لیے نیز قواعد میں اور لغات کے بعض پہلوؤں پر متعدد تالیفات وجود میں آ گئیں۔ اس وقت تک اردو زبان نے اتنی وسعت حاصل کر لی تھی کہ خود اہل زبان کے لیے بھی ضروری ہو گیا تھا کہ وہ اردو زبان کی تحصیل باقاعدہ اور بطور ایک علم کے کریں۔ پھر بھی تحصیل زبان کا اصل مسئلہ غیر ملکوں ہی کے لیے تھا۔ اس ضرورت کا احساس اتنا شدید ہوا کہ خاص اس مقصد سے ایک تعلیمی ادارہ قائم کرنے کا فیصلہ کر لیا گیا۔ ”فورٹ ولیم کالج“ اسی احساس کا نتیجہ تھا۔ اس کالج کا قیام اردو کی ترقی کے لیے ایک منظم تحریک ثابت ہوا۔ چنانچہ ۱۸۰۰ء کے بعد کالج کے زیر اہتمام اور اس کے اثر سے بیرون کالج متعدد غیر ملکوں

کی توجہ سے قواعد ، لغات ، اصطلاحات ، محاورات ، ضرب الامثال کے مختلف پہلوؤں پر تالیف کا ایک سلسلہ شروع ہو گیا ۔ اس صدی کے نصف اول میں جو کتابیں لکھی گئیں ، ان کا بنیادی مقصد غیر ملکیوں کو اردو سکھانا اور ان میں نظر و عبور کی صلاحیت پیدا کرنا تھا ، لیکن اب اردو صرف کاروباری ، عوام کی بول چال اور افہام و تفہیم کی زبان ہی نہ تھی بلکہ کاروبار حکومت میں بھی اس کی اہمیت تسلیم کر لی گئی تھی ۔ چنانچہ ۱۸۳۵ء میں اس کا ملک کی ایک دفتری زبان قرار پانا اس کی اسی اہمیت کا اعتراف تھا ۔

فورٹ ولیم کالج کا قیام انگریزوں کے استعماری مقاصد کے لحاظ سے خواہ کتنا ہی قابل افسوس ہو لیکن اردو کی ترقی کی تحریک میں اس کا وجود بہت مبارک ثابت ہوا ۔ اس نے اردو زبان و ادب کی عظیم الشان خدمت انجام دی اور ملک کی سماجی و سیاسی زندگی میں اردو کی اہمیت کا نقش ثبت کر دیا ۔ اس کی بدولت اردو کی مقبولیت میں اضافہ ہوا ۔ اور سب سے بڑھ کر یہ کہ اس کے بعد متعدد ایسے علمی و تعلیمی ادارے قائم ہوئے جن میں ذریعہ تعلیم کی حیثیت سے اردو کے استعمال کا کامیاب تجربہ ہوا ۔ انگریزی سے ترجمہ کی تحریک پیدا ہوئی اور اردو میں سائنسی کتابوں کی تصنیف و تالیف کا سلسلہ قائم ہوا ، بعض سوسائٹیوں میں سائنسی موضوعات پر تقریر اور مضمون نویسی کے اہتمام سے سائنسی ادب کی اہمیت کا نقش اجاگر ہوا اور کئی مطبعوں کے ذریعہ ، اشاعتی ادب کے فروغ و اشاعت کا کام انجام دیا گیا ۔ ایسے علمی ، تعلیمی ، اشاعتی اداروں میں جو فورٹ ولیم کالج کے بعد قائم ہوئے اور جن کی بدولت یہ

تحریک آگرے بڑھی ، مندرجہ ذیل قابل ذکر ہیں :

- ۱۔ دہلی کالج ، دہلی ۱۸۲۹ء
- ۲۔ سائن ٹی فک سوسائٹی ، لکھنؤ - ۱۸۳۱ء
- ۳۔ آگرہ بک سوسائٹی ، آگرہ - ۱۸۳۳ء
- ۴۔ شمس الامرا نواب فخرالدین کا سلسلہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، انکا مطبع اور مدرسہ فخریہ حیدرآباد (دکن) ۱۸۳۳ء
- ۵۔ مدرسہ طبابت ، حیدرآباد (دکن) ۱۸۴۵ء
- ۶۔ انجمن مجمع علم و ہنر (سائن ٹی فک سوسائٹی) مدراس ۱۸۵۳ء

۷۔ میڈیکل اسکول ، آگرہ - ۱۸۵۴ء

۸۔ انجینئرنگ کالج ، رڑکی - ۱۸۵۶ء

اگرچہ ۱۸۵۷ء کا حادثہ نہ صرف دو سیاسی ادوار کا حد فاصل ثابت ہوا بلکہ علم و ادب اور معیشت و تمدن کے دور گذشتہ کا خاتم اور ایک نئے دور علم و تمدن کا فاتح بھی تھا لیکن دو علمی ادارے ایسے ہیں کہ ان کا ذکر اس تسلسل میں کر دیا جانا چاہیے۔

۱۔ سائن ٹی فک سوسائٹی ، غازی پور ، ، علی گڑھ - جسے سر سید احمد خان نے ۶۳ - ۱۸۶۳ء میں قائم کیا تھا۔

۲۔ سائن ٹی فک سوسائٹی ، مظفر پور ، بہار جو ۱۸۶۸ء میں نواب سید محمد نقی خان کی صدارت اور امداد علی خان بہادر کی نظامت میں قائم ہوئی تھی۔

فورٹ ولیم کالج کے بعد قائم ہونے والے اداروں میں سے ہر ادارہ اس کا مستحق ہے کہ اس کی خدمات کا بہ تفصیل ذکر اور اصلاح

سازی کی تاریخ میں اس کا مقام متعین کیا جائے۔ لیکن اگر ہم کسی وجہ سے ایسا نہ کر سکیں تو بھی دہلی کالج کے سرسری ذکر کے بغیر آگے نہیں بڑھ سکتے۔ دہلی کالج جدید علوم کا ایک تعلیمی ادارہ اور اردو ذریعہ تعلیم کی ایک کامیاب تجربہ گاہ ہی نہ تھا وہ علوم جدیدہ میں تصنیف و تحقیق کا مرکز بھی تھا۔ اس لیے ہمیں اس کی اہمیت ایک درس گاہ کے دائرہ فیضان ہی میں تلاش نہیں کرنی چاہیے۔ دہلی کالج نے بہت تھوڑے عرصے میں جدید علوم کے تراجم اور تالیفات کا بھی ایک نہایت مفید اور قابل قدر ذخیرہ فراہم کر دیا تھا۔ اگرچہ ۱۸۵۷ء کے حادثے نے کالج کی تاریخ کا ورق مستقبل کی توقعات کے بالکل برعکس الٹا لیکن اس کے چند فضلا نے نئے دور علم و تصنیف کے آغاز میں اہم حصہ لیا اور انہی علمی کاموں سے اردو زبان کا اعتبار قائم کیا۔

قدیم تعلیم یافتہ حضرات کے مستقبل اور معاشرے میں ان کے مقام کا فیصلہ تو ۱۸۳۷ء میں میکالے کے نظریہ تعلیم کے مطابق نظام کے نفاذ اور سرکاری ملازمت کے لئے انگریزی دانی کی شرط کے لزوم ہی سے ہو گیا تھا۔ اس کے نتائج رفتہ رفتہ بعد میں سامنے آئے۔ یہاں تک کہ ۱۸۵۷ء کے بعد عدلیہ و انتظامیہ اور کاروبار و تجارت میں انگریزی کی برتری نے اردو کو شکست فاش سے دوچار کر دیا۔ اگرچہ انتظامیہ و عدلیہ میں اردو زبان کے استعمال کا دائرہ نہ صرف تنگ بلکہ ختم ہو گیا تھا لیکن ملک کی عام زندگی میں اس کے چلن کا دائرہ پہلے

سے بہت وسیع ہو گیا تھا اور شمال سے جنوب اور مشرق سے مغرب تک پبلک زندگی کا کوئی گوشہ ایسا نہ تھا جہاں اردو کی مقبولیت کا سکہ نہ چلتا ہو۔

انیسویں صدی کے اختتام تک اردو میں مختلف علوم و فنون کی کتابوں کا ترجمہ و تالیف اور تحقیق و تصنیف کے ذریعے اتنا اور ایسا عظیم الشان ذخیرہ فراہم ہو گیا تھا کہ اسے نظر انداز کر دینا ممکن نہ تھا لیکن ذریعہ تعلیم کی حیثیت سے اردو سے کوئی فائدہ نہیں اٹھایا جا سکتا تھا۔ تعلیم پر نصاب سے لے کر نظام تک حکومت کا قبضہ تھا اور اعلیٰ تعلیم خصوصاً سائنسی علوم کی تعلیم و تدریس کا ذریعہ انگریزی زبان تھی۔ انگریزی زبان نے اس دوران میں نہ صرف حکومت اور اس کے کاروبار میں بلکہ عام زندگی میں بھی عزت اور وقار کا مقام حاصل کر لیا تھا۔ اہل اردو اپنے تمام تر علم و فضل کے باوجود سوسائٹی میں وہ مقام حاصل نہ کر سکتے تھے۔ اب یہ سب ذمہ داری اہل اردو کی تھی کہ وہ اسے اپنی معاشرتی، سماجی، ادبی اور تعلیمی زندگی میں کیا مقام دیتے ہیں۔ اردو کے علوم و فنون اور اس کی تہذیب و ثقافت سے اپنی قومی و اجتماعی زندگی کی تعمیر میں اپنی نسل کی تربیت میں اور قومی و عملی سیرت کی تشکیل و تزئین میں کیا مدد دیتے ہیں۔ شمال اور مغربی ہند میں ایسے آزاد قومی اعلیٰ تعلیم کے اداروں کی تحریک موجود تھی جن کا ذریعہ تعلیم اردو ہو اور جن سے یہ کام لیا

جا سکے لیکن انکے پاس وسائل نہ تھے۔ جنوبان پر بازی لے گیا۔
 ۱۹۱۷ء میں جامعہ عثمانیہ حیدرآباد (دکن) کا قیام قوم کے اسی
 اجتماعی شعور و تعلیمی میدان میں قومی و سیرت و فکر کی
 تعمیر و تہذیب میں اردو کی اہمیت کے اسی اعتراف کا ثبوت ہے۔

بیسویں صدی کے آغاز میں جامعہ عثمانیہ کا قیام اردو ذریعہ
 تعلیم کے ایک عظیم الشان تجربے کا نام تھا۔ میڈیکل، انجینئرنگ،
 قانون، فلسفہ، عمرانیات اور دیگر علوم و فنون کی تدریس میں اردو
 ذریعہ تعلیم کے آغاز کے لیے ضروری تھا کہ علمی اصطلاحات کا ایک
 ذخیرہ موجود ہو۔ اس ضرورت کے پیش نظر پہلے ایک سررشتہ
 تالیف و ترجمہ قائم کیا گیا جس میں ملک کے نامور اہل قلم کو جمع
 کیا گیا اور ان سے اردو میں علمی کتابوں کے ترجمہ و تالیف اور
 اصطلاح سازی کا کام کرایا گیا۔ اس طرح بیسیوں علوم اور ان کے
 فروغ کی اصطلاحات اور تراجم اور تالیفات و تصنیفات کا ذخیرہ
 فراہم کیا گیا۔ چونکہ پہلی ضرورت اردو میں نصاب کی تیاری کی
 تھی اس لیے ابتداً علوم و فنون کی اصطلاحات کے مستقل مجموعوں
 اور لغات کی تیاری کی بجائے عام طور پر نصابی کتابوں میں استعمال
 ہونے والی اصطلاحوں کو آخر میں مرتب کر دیا جاتا رہا۔ اس طرح
 علمی اصطلاحات کا نہ صرف ایک عظیم الشان ذخیرہ اردو میں فراہم
 ہو گیا بلکہ لغات و اصطلاحات علمیہ کی ایک عمومی تحریک پیدا
 ہو گئی اور بہت سے اہل علم نے اپنے طور پر اس موضوع پر کام کیا
 اور بیش قیمت خدمات انجام دیں۔

اس سلسلے میں انجمن ترقی اردو (ہند اور پاکستان) کی

خدمات کو بھی نظر انداز نہیں کیا جا سکتا۔ اسے جامعہ عثمانیہ کی طرح وسائل میسر نہ تھے لیکن اس کے کئی رہنما جامعہ عثمانیہ کی تحریک قیام میں شریک رہ چکے تھے اور سررشتہ تالیف و ترجمہ میں خدمات انجام دے چکے تھے۔ یہ کام ان کے خاص ذوق اور انجمن کے مقاصد سفر کا ایک حصہ بھی تھا اس لیے انہوں نے سررشتہ تالیف و ترجمہ سے علیحدگی کے بعد بھی اس کام کو جاری رکھا اور ہندوستان سے لے کر پاکستان تک اس مقصد کو نظروں سے اوجھل نہیں ہونے دیا۔ پاکستان میں اپنے آغاز کار ہی سے اصطلاح سازی کے کام کو اپنے ہاتھ میں لیا اور اس وقت سے پہلے کہ دوسرے ادارے جنہوں نے بعد میں قابل قدر کام انجام دیا، وجود میں آئے، وہ اپنے مقاصد سفر کی کئی منزلیں طے کر چکی تھی۔

پاکستان میں انجمن ترقی اردو کے بعد جو ادارے قائم ہوئے اور اصطلاحات سازی کی تحریک جن کی بدولت آگے بڑھی ان میں قابل ذکر یہ ہیں :

- ۱۔ اردو کالج - کراچی ۱۹۳۹ء
- ۲۔ مجلس ترقی ادب - لاہور ۱۹۵۰ء
- ۳۔ سائن ٹی فک سوسائٹی، کراچی - ۱۹۵۵ء
- ۴۔ مغربی پاکستان اردو اکیڈمی، لاہور - ۱۹۵۶ء
- ۵۔ ترقی اردو بورڈ، کراچی - ۱۹۵۸ء
- ۶۔ مرکزی اردو بورڈ، لاہور - ۱۹۶۲ء

اردو کالج نے ذریعہ تعلیم کی حیثیت سے اردو کی افادیت و تاثیر کا نقش دوام قائم کر دیا اور دوسرے اداروں کے لیے اپنے نقش قدم

رہنما چھوڑے۔ اور سائنسی موضوعات پر تصنیف و تالیف کے کام کا آغاز بھی کیا۔ دوسرے اداروں نے اردو کی ترقی، سائنسی کتابوں کے تراجم، مختلف سائنسی موضوعات پر تصنیف و تالیف نئے لغات کی تدوین، بعض قدیم لغات کی اشاعت ہائے جدیدہ کے انتظام، اصطلاح سازی اور ان کی جمع و تدوین و اشاعت میں نمایاں خدمات انجام دی ہیں۔ ان میں سے بعض ادارے اسی مقصد سے قائم کیے گئے تھے اور بعض اداروں کے علمی، ادبی، تحقیقی مقاصد میں تدوین لغات و اصطلاح سازی کے ذریعے اردو زبان کو وسعت دینا شامل ہے۔

اصطلاح سازی کے کام میں مقدار اور معیار کے لحاظ سے اگر کسی ایک ہی ادارے کا نام لینا ہو جو اس تحریک کا رہنما ہو اور جس نے اصطلاح سازی میں عظیم الشان خدمت انجام دی ہو تو وہ انجمن ترقی اردو پاکستان ہے۔ اس کا کام سب سے زیادہ وسیع ہے۔ انجمن نے اپنی زندگی کے ابتدائی چند برسوں ہی میں سائنسی اور سماجی علوم کی ایک لاکھ سے زیادہ اصطلاحات تیار کر لی تھیں لیکن سرمایہ نہ ہونے کی وجہ سے، ان کی اشاعت نہ ہو سکی۔ بعد میں اصطلاحات کا یہ تمام ذخیرہ مرکزی اردو بورڈ، لاہور کے حوالے کر دیا گیا۔ بورڈ نے اس کا ایک حصہ شائع بھی کر دیا ہے۔ اصطلاح سازی کے باب میں کراچی یونیورسٹی کے شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ نے جو خدمات انجام دی ہیں وہ بھی نہایت قابل قدر اور عام داد و تحسین کی ”بولی“ سے بہت زیادہ قیمتی ہیں۔

اصطلاحات کے موضوع پر کام کرنے والے اداروں کے سلسلے میں ”مجلس زبان دفتری“ حکومت پنجاب (پاکستان) کا ذکر ناگزیر ہے۔

یہ مجلس صوبائی حکومت کے ایک فیصلے کے مطابق ۱۹۴۹ء میں قائم ہوئی تھی۔ اس نے دفتری اصطلاحات کا ایک قابل قدر مجموعہ شائع کیا، اصطلاح سازی کا کام بھی کیا اور ایک صوبے کی سطح پر حکومت کے کاروبار و دفاتر میں اردو کی ترویج کی راہیں ہموار کیں۔

۱۹۷۹ء میں حکومت پاکستان نے مقتدرہ قومی زبان کے نام سے ایک ادارہ قائم کیا۔ اس کے مقاصد میں قومی زبان کی حیثیت سے اردو کو ترقی دینا اور اسے اس قابل بنا دینا ہے کہ قومی زندگی کے تمام گوشوں میں وہ انگریزی کی جگہ لینے کے قابل ہو جائے۔ اس کے زیر اہتمام اور اس کے تعاون سے اصطلاحات کے کئی مجموعے شائع ہوئے ہیں۔ مقتدرہ چونکہ پاکستان کا ایک مرکزی ادارہ ہے اور قومی زبان کی ترقی کے لیے دوسرے علمی اداروں سے اشتراک و تعاون کے اصول کو اس کے طریقہ کار میں بنیادی حیثیت حاصل ہے اس لئے اصطلاح سازی اور سائنس ٹی فک ڈکشنریز کی تدوین و اشاعت میں وہ ان اداروں کے ساتھ تعاون اور ان کی علمی امداد کو بھی اپنے طریقہ کار میں پیش نظر رکھے گا۔ جن کا قیام ہی خاص اس مقصد سے عمل میں آیا ہے۔ مقتدرہ کے سامنے قومی زندگی کے مختلف شعبوں میں اردو کے نفاذ اور اس راستے کی ہر چھوٹی چھوٹی رکاوٹ کو دور کرنے کا عظیم الشان مقصد ہے۔ یہ مقصد مسلسل توجہ اور انہماک کا متقاضی ہے اور کسی بھی لمحے اور کسی بھی شعبہ زندگی میں پیش آنے والی مشکل کے حل اور اردو کے نفاذ کی سبیل نکالنے کا ذمہ دار ہے۔ اس لئے اس کے کام کو دیگر علمی اداروں کے کام کے معیار اور پیمانے سے نہیں جانچا جا سکتا۔ مقتدرہ نے اب تک اصطلاحات کی

یا دوسری جو کتابیں چھاپی ہیں ، وہ صرف اس کی زندگی کا ثبوت ہیں ۔ اپنے مقاصد کی راہ پر یہ ادارہ اب آیا ہے ، اس لئے اس کے وجود کی افادیت اور اس کے کاموں کی اہمیت کو جانچنے کا وقت کچھ عرصہ بعد آئے گا ۔

اردو میں اصطلاحات پر جو کام اب تک ہوا ہے وہ سب علمی اداروں کے زیر اہتمام ہی انجام نہیں پایا بلکہ کام کا بہت بڑا اور وسیع حصہ اہل علم نے نجی طور پر اور آزادانہ حیثیت میں انجام دیا ہے اور اپنے ہی وسائل سے یا عام تجارتی اشاعتی اداروں کے تعاون سے یا خاص ترقی اردو کے اداروں کے زیر اہتمام شائع کرایا ہے ۔

جس معیار و انداز کے نمونے ہمارے سامنے موجود ہیں ، وہ جامعہ عثمانیہ کے تحت ترجمہ و اصطلاح سازی کی تحریک کے زیر اثر تھے ۔ اس کے تمام رہنما وہ تھے جو انگریزی کے ساتھ عربی اور فارسی کے بھی عالم تھے ۔ ان کے ساتھ اصطلاحات کے ترجمے کا مسئلہ آیا تو عربی زبان کا وسیع ذخیرہ الفاظ موجود تھا اور نئی اصطلاحات بنانے کی ضرورت پیش آئی تو عربی زبان کے قواعد و لغات نے ان کی رہنمائی کی ۔ اب جب کہ عربی جاننے والی قدیم نسل ختم ہو چکی ہے ، عربی اصول لسانیات اور قواعد کے مطابق اصطلاح سازی کا انداز بدل رہا ہے اس وقت کئی رجحان پائے جاتے ہیں ۔

۱۔ کچھ لوگ وہ ہیں جو سابقہ گروہ علمی کے فیض و تربیت یافتہ ہیں اور عربی فارسی زبانوں سے بھی واقف ہیں یا کسی حد تک شدید ہے ۔ وہ سب سے پہلے عربی زبان کے لغات و اصطلاحات سے استفادہ کرنا اور بعض اوقات انہی کو اختیار کر لینا چاہتے ہیں ۔

ان لوگوں میں مذہبی ذوق رکھنے والی ایک جماعت بھی موجود ہے جو دین کی طرح عربی زبان ، اس کے علوم و فنون اور اس کی اصطلاحات کو بھی مقدس سمجھتی ہے۔ ان تمام حضرات کا رجحان اس طرف ہے کہ جامعہ عثمانیہ کے تحت اصطلاح سازی کی جو تحریک جس اسلوب و انداز سے شروع ہوئی تھی اسے اسی طرح جاری رہنا چاہیے اور سابقہ وضع کردہ اصطلاحات کو من و عن قبول کر لینا چاہیے۔

۲۔ ان کے مقابلے میں دوسرا گروہ موجودہ دور کے اہل علم کا ہے۔ بلاشبہ وہ انگریزی زبان کے لغات و اصطلاحات کا بے میل ذوق رکھتا ہے لیکن عربی زبان سے نا آشنا ہونے کی وجہ سے اردو کے سابقہ ذخیرہ اصطلاحات سے بھی اس کی طبیعت میل نہیں کھاتی۔ قومی تشخص کا خیال اسے قومی زبان کا دامن چھوڑ دینے پر بھی راضی نہیں ہونے دیتا۔ ملک کی علاقائی اور صوبائی زبانیں بھی اس باب میں اس کی رہنمائی کرنے سے قاصر ہیں۔ ایک خاص عصبیت ہندی زبان سے استفادہ میں بھی مانع ہے۔ یہ گروہ قومی زبان میں ہمہ قسم کی اصطلاحات کی ضرورت اور انتظامیہ کے کاروبار، تعلیم و تدریس اور تصنیف و تالیف میں ان کی اہمیت اور افادیت کا معترف بھی ہے لیکن اصطلاح سازی کے انداز و اسلوب کے باب میں اس کا ذہن صاف نہیں۔

۳۔ ایک گروہ اور ہے اور خواہ اسے کتنا ہی محدود تصور کر لیا جائے لیکن اس کے وجود سے انکار ممکن نہیں۔ اس کا خیال ہے کہ سائنس کی تمام انگریزی اصطلاحات کو من و عن اسی تلفظ میں

اردو رسم الخط میں اختیار کر لینا چاہیے۔ اس کے نزدیک اس اہتمام و اختیار سے بین الاقوامی سطح پر علمی ربط اور افہام و تفہیم کی سہولت پیدا ہوگی۔ یہ وہی گروہ ہے جو اردو میں انگریزی ہندسوں کے استعمال پر مصر ہے۔ اس گروہ کو اس بات سے بہت تقویت ملے گی کہ بین الاقوامی سطح پر عربی کے لیے انگریزی اصطلاحات کو ان کے اصل تلفظ کے ساتھ اختیار کر لیا گیا ہے۔ یہاں یہ نشاندہی بھی مناسب ہوگی کہ اس گروہ میں ایک جماعت ہے جو سرکاری دفتری زبان کی حیثیت میں اردو کے رواج کی مخالف ہے۔

۴۔ ان گروہوں کے علاوہ ارباب اعتدال و اہل اقتصاد کا ایک چوتھا گروہ بھی ہے۔ یہ گروہ انگریزی کے اعلیٰ ذوق، قدیم ذخیرہ اصطلاحات کی تاریخی اور علمی حیثیت کے کامل اعتراف، ہندی کے آسان و سلیس اصطلاحات و لغات کے اخذ و اختیار نیز کسی بھی زبان کے ذخیرہ علوم و معارف سے استفادے کے باب میں اپنے فراخ دلانہ رویے اور علاقائی و صوبائی زبانوں کے ذخیرہ علمی سے ممکن حد تک استفادے کے جذبے، عربی فارسی کے انحطاط پذیر ذوق کے احساس اور علمی اصطلاحات کی بین الاقوامی اہمیت کے پورے شعور کے ساتھ اردو کے قدیم و جدید ذخیرہ الفاظ پر نظر ڈالنا اور اس ذوق و احساس اور شعور علم و فن کے ساتھ آئندہ ترجمہ، اصطلاح سازی کے میدان میں قدم رکھنا چاہتا ہے۔

مجھے امید ہے کہ مقتدرہ قومی زبان کے ارباب اقتدار و اختیار اسی چوتھے گروہ کی رہنمائی کریں گے۔

اب اس سلسلے کا آخری مسئلہ اردو میں اصطلاحات کی کیفیت

و کمیت کا سامنے آتا ہے۔ جہاں تک کیفیت کا تعلق ہے اردو کی اصطلاحات اپنے علمی معیار اور معانی کی جامعیت کے لحاظ سے کسی بھی دوسری زبان کی اصطلاحات سے کم تر ثابت نہیں کی جا سکتیں اور جہاں تک کمیت کا تعلق ہے ان کی وسعت تمام علوم و فنون اور ان فروع تک پھیل چکی ہے اور کم و بیش سے قطع نظر شاید ہی کوئی قدیم و جدید علم ایسا ہو جو اردو اصطلاح سازی میں اہل علم کی توجہ سے محروم ہو۔

فہرست

حصہ اول (مستقل کتابیں)

۴۱	 اصول و مسائل
۴۲	 اسماء واقسام علوم
۴۳	 ادب
۴۴	 تصوف
۴۶	 حدیث
۴۷	 اصطلاحات علوم و فنون عربیہ
۴۸	 اصطلاحات علمیہ
۴۸	 بنکاری و معاشیات
۵۰	 بیطاری
۵۱	 پیشہ وراں
۶۲	 تعلیم و تدریس
۶۳	 حیاتیات
۶۵	 دفتری و انتظامی
۷۶	 جغرافیہ
۷۷	 ریاضی
۷۸	 زراعت و زمین
۷۹	 سیاسیات
۸۰	 شماریات
۸۱	 صحافت
۸۲	 صحرا ، فن
۸۳	 طب

۸۸	 علم کتب خانہ
۸۹	 عمرانیات
۹۰	 فلسفہ
۹۱	 قانون
۹۸	 کیمیا
۱۰۰	 نباتیات
۱۰۱	 نفسیات
۱۰۳	 ہیئت

حصہ دوم (معاون کتب)

۱۰۷	 ابلاغ عامہ
۱۰۹	 اخلاق و تصوف
۱۱۲	 ادب و لسانیات
۱۱۵	 ارضیات
۱۱۶	 انجینئرنگ و ٹیکنالوجی
۱۱۹	 پیشہ وران
۱۲۰	 پیمائش
۱۲۲	 تعلیم و تدریس
۱۲۳	 تعمیرات
۱۳۳	 جغرافیہ
۱۳۵	 جمالیات
۱۳۷	 حرفہ
۱۳۸	 حیاتیات
۱۴۴	 ریاضی
۱۶۱	 زراعت
۱۶۳	 سیاسیات
۱۷۰	 شماریات
۱۷۱	 طب

۱۸۷	طبیعیات (بشمول جنرل سائنس)
۲۲۲	کیمیا
۲۳۰	فوٹو گرافی ، مصوری
۲۳۱	فلسفہ
۲۳۶	فن حرب
۲۳۷	عمرانیات
۲۴۳	علم کتب خانہ
۲۴۶	میکنکس
۲۴۸	معدنیات
۲۵۰	منطق
۲۵۲	معاشیات
۲۶۰	نباتیات
۲۶۹	نفسیات
۲۷۷	ہیئت

حصہ اول

اصطلاحات کی مستقل کتابیں اور لغات

اصول و مسائل

۱

سلیم ، وحید الدین

وضع اصطلاحات

۳۱۸

۱۹۵۳ء (طبع دوم)

انجمن پریس ، کراچی

انجمن ترقی اردو (پاکستان) کراچی

۲

عبدالحق ، مولوی

اردو زبان میں علمی اصطلاحات کا مسئلہ

۵۵

۱۹۳۹ء

العرب پریس ، کراچی

انجمن ترقی اردو (پاکستان) کراچی

اسما و اقسام العلوم

۳

طارق محمود ، محمد

فرہنگ اسماء العلوم

۲۷

۱۹۸۳ء

اوکھائی پرنٹنگ پریس ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ کراچی یونیورسٹی ، کراچی

بتعاون مقتدرہ قومی زبان۔ اسلام آباد

۴

عبدالجلیل نعمانی

اقسام العلوم

۲۸

۱۳۳۰ھ

حسن پریس ، حیدرآباد (دکن)

کتب خانہ نعمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

علوم اور ان کے انواع و اقسام مع تعریفات

137978

☆☆☆

۲۲

ادب

۵

حامد حسین ، ڈاکٹر سید

اردو شاعری میں مستعمل تلمیحات و مصطلحات

۳۱۹

۱۹۷۷ء

پاشا پرنٹنگ پریس ، بھوپال

بھوپال بک ہاؤس ، بھوپال

۶

رفیع ، شیخ رفیع الدین احمد

رموز شعر و سخن

۶۲

۱۹۶۵ء

—
—

یہ کتاب شاعری کی اصطلاحات سے بحث کرتی ہے۔

☆☆☆

۲۳

تصوف

<

ذوقی ، شاہ سید محمد

سر دلبران

۳۷۸

۱۳۷۱ هـ

مشہور آفسٹ پریس ، کراچی

محفل ذوقیہ ، کراچی

اصطلاحات تصوف ،

۸

عبد الصمد ، خواجہ شاہ محمد

اصطلاحات صوفیہ

۱۷۶

۱۹۲۹ء

دلی پرنٹنگ ورکس ، دہلی

ناصر الدین محمد اسد الرحمن قدسی

علم بیان

۱۲۲

۱۳۳۳ ھ

عزیزی پریس ، آگرہ

اس میں تصوف کی اصطلاحات اور انکی تشریح کو

زیر بحث لایا گیا ہے

حدیث

۱۰

سلطان محمود

اصطلاحات المحدثین

۳۲

۱۹۶۹ء

سید الیکٹرک پریس ، ملتان
اثری ادارہ نشر و اشاعت ، ملتان

ء

☆☆☆

علوم و فنون عربیہ

۱۱

غازی اجمیری ، محی الدین

مصطلحات علوم و فنون عربیہ

۳۵۶

۶- ۱۹۸۸ء (طبع اول)

انجمن پریس ، کراچی

انجمن ترقی اردو (پاکستان) کراچی

مندرجہ ذیل تحریرات بھی شامل ہیں :

حرفے چند جمیل الدین عالی ص ۱

تعارف (مولانا) منتخب الحق ص ۷

عربی علوم و فنون ، معقولات و منقولات کے

الفاظ و مصطلحات ، ان کے مفہیم و معانی

اور شرح محی الدین غازی اجمیری ص ۹

اعتذار ص ۱۲

ماخذ مصطلحات علوم و فنون عربیہ ص ۱۳ تا ۱۶

اصطلاحات علمیه

۱۲

آفتاب حسن

فرہنگ اصطلاحات طبیعیات ، ریاضیات ، فلکیات

۱۰ + ۳۳۲

۱۹۵۹ء (طبع اول)

جون ۱۹۶۹ء (طبع دوم)

ٹیکنیکل پرنٹرز ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی

۱۳

آفتاب حسن

جریدہ - نمبر ۱

۱۳۲

ٹیکنیکل پرنٹرز ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی یونیورسٹی

کراچی

اس میں مندرجہ ذیل تحریرات اور علوم و فنون کی

۲۸

اصطلاحات شامل ہیں :

تعارف	بشیر احمد ہاشمی وائس چانسلر جامعہ کراچی	ص ۱
تمہید	آفتاب حسن ، ناظم اعزازی	ص ۵
اصول وضع اصطلاحات		ص ۱۱
اصطلاحات تاریخ و سیاسیات و عمرانیات		ص ۱۳
اصطلاحات فلسفہ		ص ۳۶
اصطلاحات معاشیات و تجارت		ص ۴۵
اصطلاحات نفسیات		ص ۵۴
اصطلاحات جغرافیہ و ارضیات		ص ۷۰
اصطلاحات حیوانیات و افزائش حیوانات		ص ۷۵
اصطلاحات کیمیا و صنائع کیمیا		ص ۹۳
اصطلاحات طب		ص ۱۰۳
اصطلاحات نباتیات ، زراعت و خرد حیاتیات		ص ۱۲۲

۱۳

آفتاب حسن

جریدہ - نمبر ۲

۱۱۵

—

ٹیکنیکل برنٹرز ، کراچی

سعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی یونیورسٹی ، کراچی
اس نمبر میں مندرجہ ذیل تحریرات اور غدرم و فنون کی

اصطلاحات شامل ہیں :

ص ۱	کچھ اپنے متعلق آفتاب حسن
ص ۵	اصول وضع اصطلاحات
ص ۶	اصطلاحات تاریخ و سیاسیات و عمرانیات
ص ۲۱	اصطلاحات فلسفہ
ص ۳۷	اصطلاحات معاشیات و تجارت
ص ۴۷	اصطلاحات نفسیات
ص ۶۳	اصطلاحات جغرافیہ و ارضیات
ص ۷۷	اصطلاحات حیاتیات
ص ۹۱	اصطلاحات کیمیا و صنائع کیمیا
ص ۱۰۳	اصطلاحات طب
ص ۱۱۳	اصطلاحات لائبریری سائنس

۱۵

آفتاب حسن

جریدہ — نمبر ۳

۱۰۴

ٹیکنیکل پرنٹرز ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی یونیورسٹی ، کراچی

اس نمبر میں مندرجہ ذیل تحریرات اور علوم و فنون کی

اصطلاحات شامل ہیں :

کراچی یونیورسٹی کا تاریخی فیصلہ (اردو ذریعہ تعلیم) سے متعلق) آفتاب حسن	ص ۱
اصطلاحات موسیقی امین الرحمن	ص ۹
اصطلاحات تاریخ و سیاسیات و عمرانیات	ص ۱۱
اصطلاحات معاشیات و تجارت	ص ۲۱
اصطلاحات نفسیات	ص ۲۷
اصطلاحات جغرافیہ و ارضیات	ص ۳۳
اصطلاحات حیاتیات	ص ۵۵
اصطلاحات کیمیا و صنائع کیمیا	ص ۶۹
اصطلاحات طب	ص ۸۳
اصطلاحات لائبریری سائنس	ص ۱۰۲

آفتاب حسن

جریدہ - نمبر ۴

۹۶

ٹیکنیکل پرنٹرز ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی یونیورسٹی ، کراچی
اس نمبر میں ذیل کی تحریرات اور علوم کی
اصطلاحات شامل ہیں :

اردو زبان میں قانون کی تعلیم کے امکانات کا جائزہ

شیخ حیدر ایڈوکیٹ ص ۱

اصطلاحات تاریخ و سیاسیات و عمرانیات ص ۱۳

اصطلاحات معاشیات و تجارت ص ۳۱

اصطلاحات نفسیات ص ۲۳

اصطلاحات جغرافیہ و ارضیات ص ۵۱

اصطلاحات حیاتیات ص ۵۵

اصطلاحات کیمیا و صنائع کیمیا ص ۶۵

اصطلاحات طب ص ۸۱

اصطلاحات علم کتب داری ص ۸۹

اعراب کا استعمال آفتاب حسن ص ۹۵

۱۷

آفتاب حسن

جریدہ - نمبر ۵

۱۱۳

ٹیکنیکل پرنٹرز، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ، کراچی یونیورسٹی، کراچی

اس نمبر میں مندرجہ ذیل تحریرات و علوم کی

اصطلاحات شامل ہیں :

اردو میں عربی اور فارسی کے ترجمے عبید اللہ قدسی ص ۱	
اصول وضع اصطلاحات	ص ۹
اصطلاحات تاریخ و سیاسیات و عمرانیات	ص ۱۱
اصطلاحات معاشیات و تجارت	ص ۲۵
اصطلاحات نفسیات	ص ۳۵
اصطلاحات جغرافیہ و ارضیات	ص ۳۹
اصطلاحات حیاتیات	ص ۴۷
اصطلاحات طب	ص ۸۱
اصطلاحات کیمیا و صنائع کیمیا	ص ۱۰۱
فرہنگ فلسفہ	ص ۱۰۹

آفتاب حسن

جریدہ - نمبر ۶

۸۹

ٹیکنیکل پرنٹرز، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ، کراچی یونیورسٹی، کراچی
اس نمبر میں مندرجہ ذیل تحریرات اور علوم کی
اصطلاحات شامل ہیں :
سائنس اور ریاضی کی درسی کتابیں - آفتاب حسن ص ۱

اصطلاحات تاریخ و سیاسیات و عمرانیات	ص ۳۳
اصطلاحات معاشیات و تجارت	ص ۳۹
اصطلاحات جغرافیہ و ارضیات	ص ۴۷
اصطلاحات حیاتیات	ص ۵۸
اصطلاحات کیمیا و صنائع کیمیا	ص ۷۲
اصطلاحات شماریات	ص ۸۳
اصطلاحات جواہرات اور قیمتی پتھر	ص ۸۹

آفتاب حسن

جریدہ — نمبر ۷

۱۰۳

ٹیکنیکل پرنٹرز، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ، کراچی یونیورسٹی، کراچی
اس نمبر میں مندرجہ ذیل علوم کی اصطلاحات شامل
ہیں :

اصطلاحات تاریخ و سیاسیات و عمرانیات	ص ۱
اصطلاحات معاشیات و تجارت	ص ۱۱
اصطلاحات نفسیات	ص ۲۳

ص ۳۷	اصطلاحات جغرافیہ و ارضیات
ص ۵۱	اصطلاحات حیاتیات
ص ۸۳	اصطلاحات حیاتی کیمیا
ص ۹۳	اصطلاحات طب
ص ۹۹	اصطلاحات شماریات

آفتاب حسن

جریدہ - نمبر ۸

۶۳

۱۹۷۱ء

ٹیکنیکل پرنٹرز، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ، کراچی یونیورسٹی، کراچی
اس نمبر میں مندرجہ ذیل علوم کی اصطلاحات شامل
ہیں :

ص ۱	اصطلاحات تاریخ و سیاسیات
ص ۱۱	اصطلاحات معاشیات و تجارت و بنکاری
ص ۱۷	اصطلاحات نفسیات
ص ۲۷	اصطلاحات جغرافیہ و ارضیات
ص ۳۵	اصطلاحات حیاتیات
ص ۴۱	اصطلاحات حیاتی کیمیا

ص ۳۹

اصطلاحات خرد حیاتیات

ص ۵۵

اصطلاحات شماریات

جریدہ - نمبر ۹

۸۵

۱۹۷۲ء

ٹیکنیکل پرنٹرز، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ، کراچی یونیورسٹی، کراچی

اس نمبر میں مندرجہ ذیل علوم کی اصطلاحات شامل

ہیں :

ص ۱

اصطلاحات حیاتیات

ص ۱۹

اصطلاحات نفسیات

ص ۲۹

اصطلاحات معاشیات، تجارت و بنکاری

ص ۳۵

اصطلاحات حیاتی کیمیا

جریدہ - نمبر ۱۰

۹۳

۱۹۷۳ء

ٹیکنیکل پرنٹرز ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی یونیورسٹی ، کراچی
اس نمبر میں مندرجہ ذیل علوم کی اصطلاحات شامل
ہیں :

ص ۱	اصطلاحات معاشیات ، تجارت و بنکاری
ص ۳۵	اصطلاحات نفسیات
ص ۶۷	اصطلاحات حیاتیات
ص ۸۳	اصطلاحات تاریخ و سیاسیات

جریدہ — نمبر ۱۱

۸۳

۱۹۷۳ء

ٹیکنیکل پرنٹرز ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی یونیورسٹی ، کراچی
اس نمبر میں مندرجہ ذیل علوم کی اصطلاحات شامل
ہیں :

ص ۱	اصطلاحات حیاتیات
ص ۴۹	اصطلاحات و محاورات قانون
ص ۷۱	اصطلاحات تاریخ و سیاسیات

جریدہ - نمبر ۱۲

۸۴

۱۹۷۷ء

ٹیکنیکل پرنٹرز، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ، کراچی یونیورسٹی، کراچی
اس نمبر میں ذیل کے علوم کی اصطلاحات شامل ہیں:

اصطلاحات حیاتیات ص ۱

اصطلاحات و محاورات قانون ص ۷۵

۲۵

علی عارف رضوی

جریدہ - نمبر ۱۳

۹۶

۱۹۸۰ء

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ، کراچی یونیورسٹی، کراچی
ڈاکٹر اسلم فرخی ناظم شعبہ کے مختصر تعارف کے

ساتھ۔

اصطلاحات و محاورات قانون ص ۱

جریدہ - نمبر ۱۲

۳۵

(۱۹۸۱ء)

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی یونیورسٹی ، کراچی

ڈاکٹر اشتیاق حسین قریشی کے انتقال پر تعزیتی نوٹ

اصطلاحات و محاورات قانون ص ۱

۲۷

اسلم فرخی ، ڈاکٹر

جریدہ - نمبر ۱۵

۶۵

۱۹۸۲ء

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی یونیورسٹی ، کراچی

اس نمبر میں مندرجہ ذیل علوم کی اصطلاحات شامل

ہیں :

ص ۱

ضمیمہ اصطلاحات حیاتیات

ص ۳۹

اصطلاحات مساحت

اسلم فرخی ، ڈاکٹر

جریدہ - نمبر ۱۶

۵۲

۱۹۸۲ء

نفیس اکیڈمی آف سٹ پرٹرز ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی یونیورسٹی ، کراچی

اس نمبر میں مندرجہ ذیل علوم کی اصطلاحات شامل

ہیں :

ص ۱

اصطلاحات نافع معدنی و مطروحات

ص ۳۷

اصطلاحات مساحت

سید احمد دہلوی

لغات النساء

۲۹۷

۱۹۱۷ء

کاشی رام پریس ، لاہور

دفتر فرهنگ آصفیہ ، دہلی

”... اس میں چار ہزار اکثر الفاظ و مصطلحات کا خزانہ و

ذخیرہ موجود ہے“

طپش دہلوی ، مرزا جان

شمس البیان فی مصطلحات الہندوستان - تصحیح و

ترتیب از عابد رضا بیدار

۵۳

۱۹۷۷ء (اشاعت اول)

۱۹۷۹ء (اشاعت ثانی)

پٹنہ لیتھو پریس ، رمنا لین ، پٹنہ

خدا بخش اورینٹل پبلک لائبریری ، پٹنہ

طرار ، منشی سید زوار حسین

فرہنگ فرنگ

۱۳۱

۱۸۸۷ء

مطبع بستان مرتضوی ، لکھنؤ

اردو میں انگریزی الفاظ و اصطلاحات کی تشریح

منہاج الدین ، پروفیسر

قاموس الاصطلاحات

۸۹۹ + ۸

اکتوبر ۱۹۶۵ء (طبع اول)

جون ۱۹۸۲ء (طبع دوم)

پاکستان ٹائمز پریس و دیگر مطابع ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

ڈاکٹر سید عبداللہ جنرل سکریٹری مغربی پاکستان اردو

اکیڈمی ، لاہور کے مختصر تعارف بعنوان ، گذارش ، اور

منہاج الدین کے صاحبزادے ایس منیرالدین کے دیباچے

(انگریزی) کے ساتھ۔

وائٹ ورثہ ، جی . سی

این اینگلو انڈین ڈکشنری

۳۵۱

۱۹۸۱ء (طبع دوم)

سندر پرنٹرز ، لاہور

سنگ میل پبلی کیشنز ، لاہور

۳۳

۳۳

یول ، کرنل ہنری
اینڈ

برنل ، اے - سی

ہابسن جابسن

۱۰۲۱

۱۹۰۳ء (اشاعت ثانی)

ایڈنبرگ پریس ، لندن

جان مرے ، لندن

عام لغات اور انتظامی ، مالی ، قانونی اصطلاحوں کی
فرہنگ - اردو ، ہندوستانی الفاظ اصطلاحات رومن رسم
الخط میں لکھی ہیں

۳۵

اردو اصطلاحات

۲۵۱ + ۲

۱۹۲۸ء

مفید عام پریس ، لاہور

پنجاب ٹیکسٹ بک کمیٹی ، لاہور

ص ۱ تا ۴۴	فہرست اصطلاحات تعلیمی
ص ۴۵ تا ۸۷	اصطلاحات علم ریاضی
ص ۸۹ تا ۱۱۲	اصطلاحات متعلقہ جغرافیہ
ص ۱۱۳ تا ۱۴۲	اصطلاحات علم کیمیا
ص ۱۴۳ تا ۲۰۰	اصطلاحات علم طبیعیات
	اصطلاحات متعلقہ علم افعال الاعضا
ص ۲۰۱ تا ۲۳۲	و حفظان صحت
ص ۲۳۳ تا ۲۵۱	اصطلاحات متعلقہ زراعت

فرہنگ اصطلاحات

۴۸۱

۱۹۷۸ء

کمبائن پرنٹرز ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

بہ اشتراک قومی ادارہ نصاب و درسی کتب ، وزارت تعلیم

اسلام آباد

سائنس ٹی فک اینڈ ٹیکنیکل ٹرمز ڈکشنری ، عملہ

ادارت ، کے مختصر تعارف کے ساتھ - حرف ، اے ، کی

اصطلاحات -

دیگر حروف کی جلدیں اس طرح ہیں - صفحات مسلسل

ہیں :

ص ۱ تا ۳۸۱	حرف اے	جنوری ۱۹۷۸ء
ص ۳۸۲ تا ۶۸۹	حرف بی	اپریل ۱۹۷۸ء
ص ۶۹۰ تا ۱۲۲۲	حرف سی	دسمبر ۱۹۷۸ء
ص ۱۲۲۳ تا ۱۳۶۳	حرف ڈی	مارچ ۱۹۷۹ء
ص ۱۳۶۵ تا ۱۶۷۶	حرف ای	اکتوبر ۱۹۷۹ء
ص ۱۶۷۷ تا ۲۱۳۹	ایف، جی، ایچ	جنوری ۱۹۸۰ء
ص ۲۱۵۰ تا ۲۳۱۰	آئی، جے، کے	اپریل ۱۹۸۰ء
ص ۲۳۱۱ تا ۲۹۳۷	ایل، ایم، این	اکتوبر ۱۹۸۱ء

فرہنگ اصطلاحات علمیہ (حصہ اول)

۱۳ + ۵۱۲

۱۹۲۵ء

انجمن اردو پریس، اورنگ آباد

انجمن ترقی اردو، اورنگ آباد

انگریزی اردو اصطلاحات کی ڈکشنری -

دیباچہ، عبدالحق سکریٹری انجمن ترقی اردو ص ۱ تا ۱۲

فرہنگ اصطلاحات علمیہ (حصہ دوم)

۲۱ + ۳۸ + ۳۶

۱۹۳۰ء

انجمن ترقی اردو (ہند) دہلی

مندرجہ ذیل علوم کی اصطلاحات شامل ہیں :

ص ۱ تا ۲۱

عمرانیات

ص ۱ تا ۳۸

معاشیات

ص ۱ تا ۳۶

تاریخ و سیاسیات ؄

فرہنگ اصطلاحات علمیہ (حصہ سوم)

۹۰

۱۹۳۰ء

انجمن ترقی اردو (ہند) دہلی

ص ۱ تا ۹۰

طبیعیات کی اصطلاحات

مجموعہ اصطلاحات

۲۱۶

۱۹۲۶ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 شعبہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 ناظم دارالترجمہ محمد عنایت اللہ کی تمہید کے ساتھ .

بنکاری و معاشیات

۴۱

محمد اسلام

جدید اصطلاحات معاشیات مع تشریح (جلد اول)

۳۲۸ + ۳۲

۱۹۷۶ء

مطبع پرنٹیکس ، لاہور

مرکز فروغ علوم ، لاہور

جلد اول اے (a) سے سی (c) تک ہے

۴۲

اصطلاحات معاشیات

۳۲۰ + ۵

۱۹۷۶ء

مطبع عالیہ ، لاہور

ادارہ تالیف و ترجمہ ، پنجاب یونیورسٹی ، لاہور

بیش لفظ از وقار عظیم ص ۱ تا ۵

۴۸

فرہنگ اصطلاحات بینکاری

۱۲ + ۱۹۵

۱۹۵۱ء

انجمن ترقی اردو (پاکستان) کراچی

مجلس اصطلاحات بینک دولت پاکستان نے مرتب کی
اور انجمن ترقی اردو نے نظر ثانی، اور اصلاح و اضافہ کرے بعد
شائع کی۔ اس پر زاہد حسین گورنر بینک دولت پاکستان
کے قلم سے ”پیش لفظ“ اور مولوی عبدالحق کے قلم سے
”مقدمہ“ ہے

اس میں بینکاری کے علاوہ مالیات اور تجارت کی
اصطلاحات بھی شامل ہیں :

فرہنگ اصطلاحات معاشیات، تجارت و بینکاری

۳۷۲

۱۹۷۲ء

ٹیکنیکل برٹرز، کراچی

سحبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ، کراچی یونیورسٹی، کراچی

بیطاری

۲۵

فرہنگ بیطاری

(A Glossary of Veterinary Science)

(انگریزی - اردو)

به اشتراک زرعی یونیورسٹی ، لائل پور

۱۳۸

ء

۱۹۷۶ء

مسعود پرنٹرز ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

پیش لفظ از اشفاق احمد

ص ۳

☆☆☆

اصطلاحات پیشہ وران

۳۶

اکبر الہ آبادی ، مرزا محمد علی

مصطلحات ٹہگی

۱۹۷

۱۸۳۹ء

لیتھو گرافک چھاپہ خانہ ، کلکتہ

۴۷

ایلیٹ ، ایچ - ایم

ہندوستانی اصطلاحات

۱۸۳۵ء

آگرہ

بحوالہ :

- ۱ - خطبات گارساں دتاسی
- ۲ - شاہان اودھ کے کتب خانے
- ۳ - اردو نامہ ، لاہور - مارچ ۱۹۸۳ء

۵۱

روپک ، تھامس

عسکری ڈکشنری

۱۸۱۱ء (اشاعت اول)

کلکتہ

۱۸۱۳ء (اشاعت دوم)

لندن

فوجی ، بحریہ اور جہاز رانی کی اصطلاحیں
اس ڈکشنری کو ترمیم و اضافہ کے ساتھ جارج اسمال
نے ” لشکری ڈکشنری “ کے نام سے ۱۸۸۲ء میں شائع کیا
بحوالہ اردو نامہ ، لاہور ، مارچ ۱۹۸۳ء

ظفر الرحمن دہلوی ، مولوی

فرہنگ اصطلاحات پیشہ وران (جلد اول)

۱۲ + ۲۳

۱۹۳۹ء (طبع اول)

۱۹۷۵ء (طبع دوم)

انجمن پریس ، کراچی

انجمن ترقی اردو (پاکستان) کراچی
 حرفہ چند جمیل الدین عالی
 ص الف تا ب
 تعارف مولوی عبدالحق
 ص ج تا د
 دیباچہ ظفرالرحمن عباسی دہلوی
 ص ح تا ل

اس جلد میں ان پیشوں کی اصطلاحات شامل ہیں :

پیشہ خیمہ و چھتری سازی	پیشہ رنگ کاری
پیشہ چھپر بندی و کھپریلی	پیشہ آرائش سازی
پیشہ آرا کشی	پیشہ گھڑی سازی
پیشہ نجاری	پیشہ چلمن سازی
پیشہ سنگ تراشی	پیشہ کھرا دی (خرا دی)
پیشہ اینٹ سازی	پیشہ سلاوٹ و کھٹ بنا
پیشہ چونا و سیمنٹ سازی	پیشہ فراشی
پیشہ بیلداری	پیشہ مشعلچی
پیشہ بندھانی	پیشہ آب براری
پیشہ معماری	پیشہ خاکروبی

ظفرالرحمن دہلوی ، مولوی

فرہنگ اصطلاحات پیشہ وران (جلد دوم)

۲۵۶ + ۳

۱۹۳۰ء (طبع اول)

۱۹۷۶ء (طبع دوم)

انجمن پریس ، کراچی

انجمن ترقی اردو (پاکستان) کراچی

دیباچہ ظفرالرحمن عباسی دہلوی ص الف تا د

اس جلد میں مندرجہ ذیل پیشوں کی اصطلاحات شامل

ہیں :

پیشہ اونٹانی و دھنائی	پیشہ اتو کاری
پیشہ کتانی سوت	پیشہ چھپ کاری
پیشہ تیاری اون	پیشہ کڑھت (سوزن کاری)
پیشہ سلائی بٹائی	پیشہ کندلاکشی
پیشہ دھلائی پارچہ	پیشہ تارکشی
پیشہ رنگائی و لیلاری	پیشہ دبکئی
پیشہ بنائی (پارچہ بانی	پیشہ بٹئی
پیشہ شال و کمبل بانی	پیشہ سلما سازی
پیشہ دری بانی	پیشہ زربافی (گوٹا سازی)
پیشہ قالین بانی	پیشہ زردوزی (آری بھرت)
پیشہ سوئی سازی	پیشہ رنگائی چرم
پیشہ سلائی (خیاطی)	پیشہ جوتا سازی
پیشہ رفوگری	

ظفرالرحمن دہلوی ، مولوی

فرہنگ اصطلاحات پیشہ وران (جلد سوم)

۲۳۸ + ۸

۱۹۳۰ء (طبع اول)

۱۹۷۷ء (طبع دوم)

انجمن پریس ، کراچی

انجمن ترقی اردو (پاکستان) کراچی

دیباچہ ظفرالرحمن عباسی دہلوی

اس جلد میں مندرجہ ذیل پیشوں کی اصطلاحات شامل

ہیں :

پیشہ ظروف سازی پیشہ قصابی (قسائی)

پیشہ ٹوکری سازی پیشہ گھوسی

پیشہ کمہاری پیشہ تیلی (تیل پیلنا)

پیشہ کیا سازی (دب گری) پیشہ ایندھن براری

پیشہ ڈھلنی کاری ، جھلائی و چھلائی پیشہ بھاڑ بونجائی

پیشہ ٹھیرا گری (تانبہ کاری) پیشہ پسنہاری

پیشہ ملمع کاری پیشہ نان بانی

پیشہ ورق یا پنی سازی پیشہ باورچی گری (طبابخی)

پیشہ کوفت کاری پیشہ تلنہاری (پکوان پونی)

پیشہ قلعی گری (ملمع کاری) پیشہ کھٹومر اور اچار سازی

پیشہ جلا کاری پیشہ کھنساری (شکر سازی)

پیشہ ماہی گیری پیشہ شیرینی سازی (گجک ساز)

پیشہ چڑی ماری پیشہ شیرینی سازی (حلوانی)

پیشہ شکاری

ظفرالرحمن دہلوی ، مولوی

فرہنگ اصطلاحات پیشہ وران (جلد چہارم)

۲۵۹

۱۹۳۱ء (طبع اول)

۱۹۴۸ء (طبع دوم)

انجمن پریس ، کراچی

انجمن ترقی اردو (پاکستان) ، کراچی

تمہید ظفرالرحمن دہلوی

اس جلد میں مندرجہ ذیل پیشوں کی اصطلاحات شامل

ہیں :

پیشہ نیاری (نیارا گری)	پیشہ اصلاح سازی
پیشہ سناری (زرگری)	پیشہ حمامی
پیشہ چٹائی کاری	پیشہ پھلیری (گندھی)
پیشہ نگینہ گری	پیشہ تنبولی (پنواڑی)
پیشہ بندھائی	پیشہ مفلانی گری
پیشہ جڑائی و مینا کاری	پیشہ باجرے سازی
پیشہ پٹواگری (علاقہ بندی)	پیشہ ساز گری
پیشہ منہیاری (لکھیرا)	پیشہ نقاشی
پیشہ کن بدھائی	پیشہ مصوری
پیشہ آئینہ سازی	پیشہ مہر کنی
پیشہ کنگھی سازی	پیشہ قلم سازی

پیشہ کاپی نویسی
پیشہ چھپائی
پیشہ جلد سازی

پیشہ روشنائی سازی
پیشہ کاغذ سازی
پیشہ محرری
پیشہ خوش نویسی

ظفرالرحمن دہلوی ، مولوی

فرہنگ اصطلاحات پیشہ وران (جلد پنجم)

۲۰۸

۱۹۳۱ء (طبع اول)

۸۰-۱۹۷۹ء (طبع دوم)

دلی پرنٹنگ ورکس ، دہلی

انجمن ترقی اردو (ہند) دہلی

اس جلد میں ان پیشوں کی اصطلاحات ہیں :

پیشہ گھوڑا بانی (چابک سواری)

پیشہ سلوٹری

پیشہ زین سازی

پیشہ گاڑی بانی

پیشہ بیل بانی

پیشہ حمالی

پیشہ نعل بندی

پیشہ تیراکی (غوطہ خوری)

پیشہ شتربانی

پیشہ کشتی بانی (ملاحی)

پیشہ فیل بانی

پیشہ گلہ بانی (چرواہی)

ظفرالرحمن دہلوی ، مولوی

فرہنگ اصطلاحات پیشہ وران (جلد ششم)

۲۰۰

۱۹۳۲ء (طبع اول)

محبوب المطابع پریس ، دہلی

انجمن ترقی اردو (ہند) ، دہلی

اس جلد میں مندرجہ ذیل پیشوں کی اصطلاحات شامل

ہیں :

پیشہ کاشت کاری

پیشہ باغ بانی

پیشہ آب پاشی

ظفرالرحمن دہلوی ، مولوی

فرہنگ اصطلاحات پیشہ وران (جلد ہفتم)

۱۶۰

۱۹۳۳ء (طبع اول)

مفید عام پریس ، لاہور

انجمن ترقی اردو (ہند) ، دہلی

اس جلد میں مندرجہ ذیل پیشوں کی اصطلاحات شامل

ہیں

پیشہ چاکری	پیشہ قفل سازی
پیشہ عینک سازی	پیشہ کانٹا سازی
پیشہ کان ملیا (کان کاری)	پیشہ صرافی
پیشہ دندان سازی	پیشہ مہاجنی
پیشہ گور کنی	پیشہ دکان داری
پیشہ اچارچ	پیشہ دائی گری
پیشہ گدا گری	پیشہ مشاطہ گری
پیشہ بن باسی	پیشہ آب کاری
	پیشہ بھنڈے برداری

ظفرالرحمن دہلوی ، مولوی

فرہنگ اصطلاحات پیشہ وران (جلد ہشتم)

۲۳۲

۱۹۳۳ء (طبع اول)

دیال پرنٹنگ پریس ، دہلی

انجمن ترقی اردو (ہند) دہلی

اس جلد میں مندرجہ ذیل پیشوں کی اصطلاحات شامل

ہیں :

پیشہ لوہاری	پیشہ سوهن سازی
-------------	----------------

- پیشہ سان گری
 پیشہ صیقل گری (جلا کاری)
 پیشہ پهلوانی (بہ شمول فن پنا ، بانک ، بنوٹ ، سیف بازی)
 پیشہ تیر اندازی و غلیل بازی
 پیشہ آتش بازی
 پیشہ تفنگ بازی (کاری)
 پیشہ مرغ بازی ، مع تیر ، بٹیر اور بلبل بازی
 پیشہ کبوتر بازی
 پیشہ پتنگ بازی
 پیشہ تماشے گری و شعبدے بازی
 پیشہ چوری ، ٹھگی ، ڈکیتی مع قمار بازی

منیر لکھنوی

بازاری زبان و اصطلاحات پیشہ وران

۶۳

۱۹۲۹ء

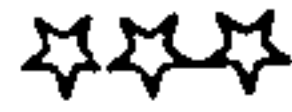
مطبع مجیدی ، کان پور

نعیم الرحمن ، پروفیسر محمد

ضلع الم آباد کے معماروں کی اصطلاحیں

۳۰۷ تا ۳۳۰

یہ کسی رسالے یا کتاب کے صفحات ہیں جنہیں مجلد
کر دیا گیا ہے۔ اس لئے دیگر معلومات موجود نہیں۔

تعلیم و تدریس

۵۹

نعیم ، مولانا محمد عابد

اصطلاحات الفنون مع تذکرۃ المؤلفین

۳۱۲

اشرفی آفسٹ پرنٹنگ پریس ، فیصل آباد
مکتبہ دارالعلوم فیضی محمدی ، فیصل آباد
درس نظامی کی کتابوں میں مستعمل اصطلاحات اور
کتابوں کے مصنفین اور مؤلفین کے حالات -

۶۰

اردو اصطلاحات

۲۵۱ + ۲

۱۹۲۸ء

مفید عام پریس ، لاہور
پنجاب ٹیکسٹ بک بورڈ ، لاہور

۶۲

مجموعہ اصطلاحات تدریسیات

۲۸۲

۱۹۴۶ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

شعبہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ - حیدرآباد (دکن)

حیاتیات

۶۲

فرہنگ اصطلاحات حیاتیات (جزو اول)

۱۲ + ۳۵۲

دسمبر ۱۹۷۲ء (طبع اول)

ٹائمز پریس ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی یونیورسٹی ، کراچی

حرف اے تا ایل کی اصطلاحات

۶۳

فرہنگ اصطلاحات حیاتیات (جزو دوم)

۷۸۸

جون ۱۹۷۷ء (طبع اول)

ٹائمز پریس و ٹیکنیکل پرنٹرز ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی یونیورسٹی ، کراچی

حرف ایم تا زیڈ کی اصطلاحات

☆☆☆

۶۴

دفتری و انتظامی

۶۳

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ

۱۹۵۱ء اور ۱۹۶۳ء کے مابین

گورنمنٹ پرنٹنگ پنچاب، لاہور

مجلس زبان دفتری - حکومت پنچاب، لاہور

دفتری اصطلاحات کی یہ ۲۵ فہرستیں ہیں جو قسط

وار شائع ہوتی رہیں - ان پر صفحات کے نمبر نہیں ہیں -

اندازاً ایک ہزار صفحات ہونگے -

شروع میں معتمد مجلس زبان دفتری حکیم احمد

شجاع کا دو صفحے کا دیباچہ ہے -

۶۵

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ

ضمیمہ الف

دفتری مراسلت کا ترجمہ بطور نمونہ

☆☆☆

۶۵

گورنمنٹ پرنٹنگ پنجاہ ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، حکومت پنجاہ ، لاہور
اس کے ایک صفحے پر انگریزی مراسلت اور اس کے
سامنے والے صفحے پر اردو ترجمہ دیا گیا ہے۔

دفتری اصطلاحات و محاورات کی لغت (انگریزی - اردو)

(Dictionary of official Terms and Phrases)

۵۷ + ۸

۱۹۷۶ء

ایور گرین پریس ، لاہور

مجلس زبان دفتری ، حکومت پنجاہ ، لاہور

دیباچہ شیخ محمد اسد اللہ ص ۱ تا ج

پیش لفظ اراکین مجلس استناد ص د تا و

اصطلاحات ص ۱ تا ۲۷۹

ضمیمہ ا دفتری مراسلت کے نمونے ص ۲۸۱ تا ۵۱۵

ضمیمہ ب محکموں ، اداروں کے نام ص ۵۱۷ تا ۵۲۳

ضمیمہ ج سرکاری عہدوں کے نام ص ۵۲۵ تا ۵۵۱

ضمیمہ د قوانین و قواعد کے نام ص ۵۵۳ تا ۵۷۱

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ
(لسٹ نمبر ۹)

۱۹۵۶ء

گورنمنٹ پرنٹنگ پریس ، ویسٹ پاکستان ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، حکومت پنجاب ، لاہور

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ
(لسٹ نمبر ۱۰)

۱۹۵۷ء

گورنمنٹ پرنٹنگ پریس ، ویسٹ پاکستان ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، حکومت پنجاب ، لاہور

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ
(لسٹ نمبر ۱۱)

۱۹۵۸ء

سپرٹنڈنٹ ، گورنمنٹ پرنٹنگ ، ویسٹ پاکستان ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، لاہور

۷۰

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ
(لسٹ نمبر ۱۲)

۱۹۵۹ء

سپرٹنڈنٹ ، گورنمنٹ پرنٹنگ ، ویسٹ پاکستان ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، لاہور

۷۱

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ
(لسٹ نمبر ۱۳)

۱۹۶۰ء

سپرٹنڈنٹ ، گورنمنٹ پرنٹنگ ، ویسٹ پاکستان ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، لاہور
۷۲

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ
(لسٹ نمبر ۱۲)

۱۹۶۱ء

سپرٹنڈنٹ ، گورنمنٹ پرنٹنگ ، ویسٹ پاکستان ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، لاہور

۷۳

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ
(لسٹ نمبر ۱۵)

۱۹۶۲ء

سپرٹنڈنٹ ، گورنمنٹ پرنٹنگ ، ویسٹ پاکستان ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، لاہور

<۰

<۳

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ
(لسٹ نمبر ۱۶)

۱۹۶۲ء

سپرٹنڈنٹ ، گورنمنٹ پرنٹنگ ، ویسٹ پاکستان ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، لاہور

<۵

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ
(لسٹ نمبر ۱۷)

۱۹۶۲ء

سپرٹنڈنٹ ، گورنمنٹ پرنٹنگ ، ویسٹ پاکستان ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، لاہور

<۶

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ
(لسٹ نمبر ۱۸)

۱۹۶۳ء

سپرٹنڈنٹ ، گورنمنٹ پرنٹنگ ، ویسٹ پاکستان ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، لاہور

<<

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ
(لسٹ نمبر ۱۹)

۱۹۶۳ء

سپرٹنڈنٹ ، گورنمنٹ پرنٹنگ ، ویسٹ پاکستان ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، لاہور

<۸

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ
(لسٹ نمبر ۲۰)

۱۹۶۵ء

سپرٹنڈنٹ ، گورنمنٹ پرنٹنگ ، ویسٹ پاکستان ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، لاہور

<۲

<۹

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ
(لسٹ نمبر ۲۱)

۱۹۶۶ء

سرٹنڈنٹ ، گورنمنٹ پرنٹنگ ، ویسٹ پاکستان ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، لاہور

۸۰

ء

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ
(لسٹ نمبر ۲۲)

۱۹۶۷ء

سرٹنڈنٹ ، گورنمنٹ پرنٹنگ ، ویسٹ پاکستان ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، لاہور

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ
(لسٹ نمبر ۲۳)

۱۹۶۸ء

سپرٹنڈنٹ ، گورنمنٹ پرنٹنگ ، ویسٹ پاکستان ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، لاہور

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ
(لسٹ نمبر ۲۳)

۱۹۶۹ء

سپرٹنڈنٹ ، گورنمنٹ پرنٹنگ ، ویسٹ پاکستان ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، لاہور

دفتری اصطلاحات و محاورات کا اردو ترجمہ

(لسٹ نمبر ۲۵)

۱۹۶۹ء

سپرٹنڈنٹ ، گورنمنٹ پرنٹنگ ، ویسٹ پاکستان ، لاہور
مجلس زبان دفتری ، لاہور

۸۳

مختصر اصطلاحات دفتری

۱۶۳

،

۱۹۸۱ء

المخزن پرنٹرز ، کراچی
مقتدرہ قومی زبان ، کراچی

۸۵

ہماری قومی زبان کی دفتری اصطلاحات

۲۸

امرت الیکٹرک پریس ، لاہور

مطبوعات نوائے وقت ، لاہور ، پاکستان

ص ۳

اصطلاحات شعبہ مامورین

ص ۹

اصطلاحات شعبہ حسابات

ص ۱۳

اصطلاحات شعبہ امور عامہ

ص ۲۲

مراسلت اردو - انگریزی

جغرافیہ

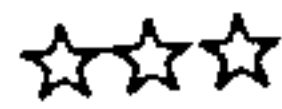
۸۶

ابرار حسین قادری
اصطلاحات جغرافیہ

۶۸

۱۹۳۶ء

ناظر پریس ، کراچی
انجمن ترقی اردو (پاکستان) کراچی

ء

ریاضی

۸۸

اصطلاحات ریاضیات

۱۹

۱۹۳۸ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

<<

زراعت و زمین

۸۸

عارف ابو العلائی ، ابو المعارف میر لطف علی
فرہنگ عثمانیہ المعروف بہ اصطلاحات اسنادی

۳۱۸

۱۹۲۹ء

خورشید پریس ، حیدرآباد (دکن)

۸۹

ممتاز حسین ، شیخ
اصطلاحات زراعت اور علوم متعلقہ
(انگریزی - اردو)

۸۰۴ + ۴

۱۹۷۳ء

بیکال برنٹرز ، لاہور ،

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور (بہ اشتراک زرعی یونیورسٹی ،

لائل پور)

پیش لفظ اشفاق احمد ص ۲ تا ۴

☆☆☆

۷۸

سیاسیات

۹۰

کرانسنسٹن ، مورس
سیاسی اصطلاحوں کی فرهنگ
گویال متل
۱۲۵
۱۹۶۸ء

یونین برٹنگ بریس ، دہلی
نیشنل اکاڈمی ، دہلی

۹۱

اصطلاحات سیاسیات
۶ + ۳۵۵
۱۹۶۸ء

مطبع عالیہ ، لاہور
مرکزی اردو بورڈ ، لاہور
یش لفظ سید وقار عظیم

شماریات

۹۲

منیر احمد و محمد حنیف میاں

شماریاتی جدول

۳۷

۱۹۶۵ء

شریف آرٹ پریس ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی یونیورسٹی ، کراچی

پیش لفظ آفتاب حسن

۹۳ء

فرہنگ اصطلاحات شماریات

۸۴

ستمبر ۱۹۷۵ء (طبع اول)

ٹیکنیکل پرنٹرز ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی یونیورسٹی ، کراچی

یہ اصطلاحات جریدہ ۶ ، ۷ اور ۸ میں طبع ہو چکی

ہیں -

صحافت

۹۳

برنی، ضیاء الدین احمد

اخباری لغت معروف بہ کلید اخبار بینی

۱۶۰

۱۹۱۵ء

دلی پرنٹنگ ورکس، دہلی

لالہ ٹھاکر داس اینڈ سنز، دہلی

، اس میں وہ تمام الفاظ حروف تہجی سرے جمع کر

دینے گئے ہیں جن کا استعمال اردو اخباروں میں ہوتا ہے اور

آسان سلیس اور صاف اردو زبان میں ان کی شرح کی گئی

ہے۔

☆☆☆

صحرا ، فن

۹۵

عبد الواحد ، سید

اصطلاحات فن صحرا

۳۳

۱۹۳۵ء

دارالطبع سرکار عالی جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ ، جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

۷

طب

۹۶

ٹھاکر دت شرما
اصطلاحات وٹیدک (باتصویر)

۹۲

۱۹۱۸ء

یونین اسٹیم پریس ، لاہور
دیش اپکارک بک ڈپو ، لاہور

۹۷

ٹھاکر دت شرما
اصطلاحات یونانی (باتصویر)

۸۸

۱۹۲۰ء

پنجابی سٹیم پریس ، لاہور
دیش اپکارک بک ڈپو ، لاہور

۹۸

ڈارلینڈ ، اسٹیڈ مین و گولڈ

مصطلحات طب

۳۸۳

۱۹۳۸ء

۸۳

دارالطبع جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 جلد اول - حرف اے تا کے

حسین علی ، محمد
 بحر الجواہر اردو ، مترجمہ و مرتبہ ڈاکٹر چیتن شاہ و
 ڈاکٹر صاحب دتامل
 ۶۵۲
 ۱۸۸۸ء
 میڈیکل پریس ، امرتسر
 فارسی سے اردو میں ترجمہ ہے

شریف جامعی ، حکیم محمد
 طبی لغت (جلد اول)
 نظرثانی ڈاکٹر عبدالعزیز خان -
 ۱۱۰۰
 ۱۹۸۵ء
 رین پریس لمیٹڈ وزرین آرٹ پریس ، لاہور
 مرکزی اردو بورڈ ، لاہور
 تعارف اشفاق احمد
 جلد اول اے سے سی تک ہے

طبی دارالترجمہ والتالیف ، دہلی

اصطلاحات ادویہ

۳۲۳

۱۹۳۳ء

جامعہ پریس ، دہلی

مینجر کتب خانہ پروفیسر فضل الرحمن

” محیط اعظم کی تمام لغات ادویہ کو اس کتاب میں جمع کیا گیا ہے جو تقریباً لغات ادویہ کی پچاس سے زائد کتابوں سے منتخب کر کے لکھی گئی ہے جس میں دواؤں کے عربی ، فارسی ، اردو ، انگریزی ، سنسکرت ، بہاشا ، بنگالی مرہٹی نام ہیں ۔“

عبدالوہاب ، مولوی

لغات قطبیہ فی اصطلاحات طبیہ

۳۵۸ + ۳۰

۱۹۱۰ء

مطبع نامی ، لکھنؤ

غلام جیلانی خان ، حکیم ڈاکٹر

مخزن الجواہر یا طبی و ڈاکٹری لغات

۱۲ + ۹۳۸ (اردو - انگریزی)

۱۱۴۶ (انگریزی - اردو)
۱۹۲۳ء

مرکنٹائل پریس ، لاہور
طبی کتب خانہ ، لاہور ،
دیباچہ مؤلف

۱۰۴

غلام نبی ، حکیم
لغات طب

۵۰۸

۱۹۶۶ء

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور
اردو اکیڈمی ، بہاولپور

۱۰۵

کاہن چند ، حکیم دیوان
لغات طبی کاہنی

۷۸

۱۹۱۸ء

لال اسٹیم پریس ، لاہور

۱۰۶

کبیر الدین
طبی لغاتچہ

۸۸

۱۹۳۰ء

دفتہ المسیح ، دہلی

۱۰۷

ہدایت الحسن رضوی مریانی ، حکیم سید
مصطلحات طبیم

۳۸

اردو پریس ، آگرہ

۱۰۸

اصطلاحات ادویہ

۴۲۴

۱۹۳۳ء

جامعہ ملیہ پریس ، دہلی
کتب خانہ پروفیسر فضل الرحمن ، دہلی

☆☆☆☆

علم کتب خانہ

۱۰۹

زین صدیقی

فرہنگ اصطلاحات علم کتب خانہ

۱۲ + ۱۳۱

۱۹۸۳ء

ٹیکنیکل پرنٹرز، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ، کراچی یونیورسٹی، کراچی

بتعاون مقتدرہ قومی زبان، اسلام آباد

عمرانیات

۱۱۰

لطیف . محمد و احمد حسن
فرہنگ اصطلاحات عمرانیات
۸ + ۱۳۹
جولائی ۱۹۷۰ء
اوکھائی پرنٹنگ پریس ، کراچی
شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی یونیورسٹی ، کراچی
تمہید سید علی عارف رضوی ص ۱ تا ۸
☆☆☆☆

فلسفہ

۱۱۱

فرہنگ اصطلاحات فلسفہ (انگریزی - اردو)

۱۱۰ + ۵

۱۹۶۲ء

ایسٹ پریس ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی یونیورسٹی ، کراچی

تمہید آفتاب حسن ص الف تا ہ

ء

قانون

۱۱۲

برتر ، محمد احمد خان

اعظم اللغات ، یعنی اردو قانونی لغت

۱۲ + ۲۳۸

مکتبہ ابراہیمہ ، حیدرآباد دکن

مجلس تقدیم العلوم و دارالتصنیف والاشاعت حیدرآباد دکن

دیباچہ از مؤلف ۱ تا ۱۱

۱۱۳

تنزیل الرحمن ، ڈاکٹر

قانونی لغت (انگریزی - اردو)

۳ + ۵۳۲

۱۹۸۳ء (چوتھا ایڈیشن)

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

بہ اشتراک

مکتبہ خیابان ادب ، لاہور

۹۱

حرف مطلب (اشاعت چہارم کا پیش لفظ) از ڈاکٹر سید
عبداللہ

جلیل جالندھری ، ابو الفیض مولوی محمد جلیل الرحمن
اردو قانونی ڈکشنری
۵۶۳

بلالی پریس ساڈھورہ (ضلع انبالہ) پنجاب

ء

روسو ، ایس

۱۸۰۲ء و ۱۸۰۵ء

لندن

اسلامی قانونی و مالگزاری کی اصطلاحات
بحوالہ :

ص ۶۹

۱۔ یورپ میں اردو

ص ۵۶

۲۔ اردو نامہ ، لاہور ، مارچ ۱۹۸۳ء

۹۳

۱۱۶

شمس الدین خان ، محمد

لغات قانونی

۴۱۲

۱۳۳۰ ف

شمس المطابع پریس ، حیدرآباد (دکن)

محمد شمس الدین خان مالک شمس المطابع پریس ،

حیدرآباد (دکن)

۱۱۷

اے کنسائز لا ڈکشنری

۳۲۲

۱۹۰۵ء

نیشنل پریس ، الہ آباد

رام نرائن لال ، لا پبلشر ، الہ آباد

۱۱۸

درگا برشاد

اے کنسائز لا ڈکشنری

۱۸ + ۲۳۲ + ۵۶۸ + ۳۲۲ + ۲

۱۹۰۵ء

نیشنل پریس ، الہ آباد

رام نرائن لال لا پبلشر ، الہ آباد

لا ڈکشنری (انگریزی - اردو) ص ۱ تا ۳۲۲

ڈکشنری آف لا اینڈ یوزج (اردو - انگریزی) ص ۱ تا ۵۶۸

ضمیمہ لیٹن ورڈس ص ۱ تا ۲۳۲

فیلن ، ایس - ڈبلیو

اے ہندوستانی انگلش لا

اینڈ کمرشل ڈکشنری

۲۸۳ + ۲

۱۸۷۹ء

میڈیکل ہال پریس ، بنارس

ای - جے - لازارس اینڈ کو بنارس

یہ ڈکشنری اردو - انگریزی ہے

فیلن ، ایس - ڈبلیو

این انگلش ہندوستانی لا

اینڈ کمرشل ڈکشنری

An English — Hindustani Law and
Commerial Dictionary of Words and
Phrases Used in Civil . Criminal
Revenue , and Mercantile Affairs

۶ + ۲۰۲ + ۲۷

۱۸۵۷ء

بیسٹ مشن پریس ، کلکتہ

تھیکر ، سپنک اینڈ کمپنی اینڈ آر - سی - لی بیج ، کلکتہ

یہ انگریزی - اردو لغت ہے

کارنیگی ، پیٹرک

کچہری ٹیکنیکلٹیز

اور

اے گلو سری آف ٹرمز

رورل ،، آفیشل اینڈ جرنل

۱۸۷۷ء (اشاعت ثانی)

الہ آباد مشن پریس ، الہ آباد

اردو ، ہندوستانی الفاظ و اصطلاحات کو رومن رسم الخط میں لکھا گیا ہے اور تشریح انگریزی میں ہے۔

گلیڈون

ڈکشنری آف محمدن، لاء اینڈ بنگال ریونیو ٹرمز

۱۷۹۷ء

کلکتہ

بحوالہ : اردو نامہ ، لاہور۔ مارچ ۱۹۸۳ء ص ۵۶

ولسن ، ایچ۔ ایچ

اے گلاسری آف جوڈیشل اینڈ ریونیو ٹرمز

۳۳ + ۹۰۵

۱۹۳۰ء

سری کرشن پرنٹنگ ورکس ، کلکتہ
 ایسٹرن لاء ہاؤس ، کلکتہ
 اردو ، ہندوستانی اصطلاحات رومن رسم الخط میں مع
 انگریزی تشریح

۱۲۳

فرہنگ اصطلاحات و محاورات قانون

۲۱۲ + ۳

۱۹۸۲ء

ٹیکنیکل پرنٹرز ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی یونیورسٹی ، کراچی

تعاون : مقتدرہ قومی زبان کراچی

ص ۱ تا ۴

تعارف ڈاکٹر اسلم فرخی

☆☆☆

کیمیا

۱۲۵

برکت علی ، چودھری

طریق تسمیہ - برائے علم کیمیا

۹۹ + ۳

۱۹۱۸ء

دارالطبع سرکار عالی جامعہ عثمانیہ ، حیدر آباد (دکن)
شعبہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدر آباد (دکن)

۱۲۶

اصطلاحات کیمیا

(Technical Terms of Chemistry)

۱۱۲

۱۹۳۹ء

انجمن ترقی اردو ، دہلی

۱۲۷

فرہنگ اصطلاحات کیمیا

۹۸

۲۳۶ + ۸

۱۹۶۸ء (طبع اول)

ٹیکنیکل پرنٹرز ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ ، کراچی یونیورسٹی ، کراچی

۱۲۸

فرہنگ اصطلاحات کیمیا

۱۳۰ + <

۱۹۵۳ء

انجمن پریس ، کراچی

انجمن ترقی اردو (پاکستان) کراچی

ص ۱ تا <

دیباچہ مولوی عبدالحق

نباتیات

۱۲۹

عزیز ، وہاب اختر

قاموس نباتیات

۱۸۱ + ۳

۱۹۷۷ء

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور

ادارہ تالیف و ترجمہ ، پنجاب یونیورسٹی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

یہ انگریزی - اردو قاموس ہے

نفسیات

۱۳۰

زرینہ خانم

فرہنگ نفسیات

۳۳۶

۱۹۸۲ء

ایم اینڈ ایس پرنٹرز ، کراچی

کفایت اکیڈمی ، کراچی

تعارف ڈاکٹر عبدالقادر

پیش لفظ مصنفہ

ص ۵ تا ۶

ص ۸ تا ۸

۱۳۱

گلزار احمد ، صوفی

فرہنگ نفسیات

۲۲۳ + ۹

۱۹۶۱ء

دین محمدی پریس ، لاہور

ملک دین محمد اینڈ سنز ، لاہور

۱۰۱

۱۰۲

۱۳۲

اصطلاحات اطلاقی نفسیات

۱۳ + ۲۵۳

۱۹۷۲ء

مطبعة المكتبة العلمية ، لاہور

ادارہ تالیف و ترجمہ ، پنجاب یونیورسٹی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ ص ج

دیباچہ از چوہدری عبدالقادر ص ہ تا م

انگریزی - اردو قاموس ہے

۱۳۳

اصطلاحات نفسیات

۱۶ + ۳۳۶

۱۹۷۱ء

مطبع عالیہ ، لاہور

ادارہ تالیف و ترجمہ ، پنجاب یونیورسٹی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ ص ج تا ہ

دیباچہ از چوہدری عبدالقادر ص و تا ع

یہ انگریزی - اردو قاموس ہے

ہیئت

۱۳۳

فلکیات ، فرهنگ اصطلاحات علم ہیئت
مرتبہ انجمن ترقی اردو (پاکستان) ، بہ نظر ثانی ڈاکٹر
رضی الدین صدیقی و اکبر علی

۱۲۱

۱۹۳۹ء

ناظر پریس ، کراچی
انجمن ترقی اردو (پاکستان) ، کراچی

۱۰۳

حصہ دوم

علوم و فنون کی ایسی کتابیں جن کے آخر میں
اصطلاحات کی فہرستیں شامل ہیں

ابلاغ عامہ

۱۳۵

حبیب احمد فاروقی

لاسکی نشر

<۸

۱۳۳۵

— حیدرآباد (دکن)

— حیدرآباد (دکن)

اصطلاحات

ص << تا ۸ <

۱۳۶

مسکین حجازی

فن ادارت

۳۸۸

۱۹۶۹ء

مطبع عالیہ ، لاہور

۱۰<

۱۰۸

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

اصطلاحات

ص ۳۶۹ تا ۳۸۷

۱۳۷

مہدی حسن

ابلاغ عام

۱۹۳

۱۹۶۸ء

مکتبہ جدید پریس ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

اصطلاحات

ص ۱۹۲

اخلاق و تصوف

۱۳۸

ڈیوی ، جان

اخلاقی زندگی کا نظریہ

میان عبدالرشید

۲ + ۳۳۶

۱۹۶۳ء

اشرف پریس ، لاہور

مقبول اکیڈمی ، لاہور

اصطلاحیں

ص ۱ تا ۲

۱۳۹

عبدالقادر ، چوہدری

اخلاقیات

۳ + ۱۲ + ۳۳۰

۱۹۶۱ء

۱۰۹

۱۱۰

اردو پریس ، لاہور
مجلس ترقی ادب ، لاہور
ص ۱ تا ۱۲
مصطلحات (اردو - انگریزی)

۱۳۰

قیوم خضر
خضر راہ
(اسلامی تصوف کا تجریدی مطالعہ)
۱۸۳
ء
۱۹۸۲ء
اشادہ پرکاش ، پٹنہ
ص ۵ تا ۱۸۰
مختصر قاموس تصوف

۱۳۱

مل ، جان سٹوارٹ
افادیت
معتضد ولی الرحمن
۸۳ + ۲ + ۲

۱۹۲۸ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۲

۱۳۲

میکنزی ، جان ایس

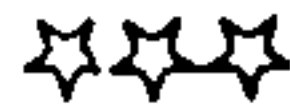
علم اخلاق

مولوی عبد الباری ندوی

۲۰۸ + ۸ + ۲

۱۹۲۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ حیدرآباد (دکن)
 فرهنگ اصطلاحات ص ۱ تا ۸

ادب و لسانیات

۱۳۳

زوار حسین

جدید آہنگ تخلیق

۲۲۳

۱۹۶۸ء

یونائٹڈ پرنٹرز ، ملتان

ادارہ طرح نو ، ملتان

اصطلاحات

ص ۱۹۳ تا ۲۲۲

۱۳۳

سنیتی کمار چٹرجی

ہند آریائی اور ہندی

عتیق احمد صدیقی

۲۸۰

۱۹۷۷ء

لبرٹی آرٹ پریس ، دہلی

۱۱۲

۱۱۳

نیشنل بک ٹرسٹ انڈیا ، دہلی
فرہنگ

ص ۲۸۰ تا ۲۸۵

۱۳۵

شوکت سبزواری ، ڈاکٹر

اردو لسانیات

۱۹۶

۱۹۶۶ء

انجمن پریس ، کراچی

مکتبہ تخلیق ادب ، کراچی

فرہنگ اصطلاحات

ص ۱۸۹ تا ۱۹۶

۱۳۶

گلیسن (جونیر) ایچ - اے

توضیحی لسانیات - ایک تعارف

عتیق احمد صدیقی

۵۸۹

۱۹۶۹ء

جے - کے - آفسٹ پرنٹرز ، دہلی
ترقی اردو بورڈ ، دہلی

ضمیمہ (اصطلاحات) اردو - انگریزی ص ۵۳۹ تا ۵۶۹
ضمیمہ (اصطلاحات) انگریزی - اردو ص ۵۸۹ تا ۵۴۰

ہادی حسین

مغربی شعریات

۴۳۲

،

۱۹۶۸ء

مطبع عالیہ ، لاہور

مجلس ترقی ادب ، لاہور

فرہنگ اصطلاحات

ص ۴۲۹ تا ۴۳۲

ارضیات

۱۲۸

کوکب ، مرزا مہدی خاں

طبقات الارض

۸ + ۸ + ۲۷

۱۹۱۶ء

الناظر پریس ، لکھنؤ

انجمن ترقی اردو ، لکھنؤ

فرہنگ جیالوجی

ص ۱ تا ۸

انجنيئرنگ و ٹکنالوجی

۱۴۹

فضل کریم ، ڈاکٹر

سٹین لیس سٹیل (خواص و استعمالات پر ایک جامع
کتاب)

۱۲ + ۱۶۵

نیولانٹ پریس ، لاہور

ادارہ تالیف و ترجمہ ، پنجاب یونیورسٹی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

فرہنگ اصطلاحات ص ۱۵۹ تا ۱۶۵

۱۵۰

رومانی ، محمد نذیر

سوئی گیس اور اس کا مصرف

نظر ثانی ڈاکٹر خواجہ صلاح الدین

۱۶ + ۲۲۳ ۱۹۷۳ء

نیولانٹ پریس ، لاہور

۱۱۶

اداره تالیف و ترجمہ ، دانشگاه پنجاب ، لاہور
پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ ص iii تا iv
فرہنگ اصطلاحات ص ۲۰۳ تا ۲۱۰

فضل کریم ، ڈاکٹر
فونڈری ٹکنالوجی
۱۳ + ۵۹۹
۱۹۷۵ء

نیولانٹ پریس ، لاہور
اداره تالیف و ترجمہ ، دانشگاه پنجاب ، لاہور
پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ
فرہنگ اصطلاحات ص ۵۷۸ تا ۵۹۹
ص ج تا ہ

فضل کریم ، ڈاکٹر ، اعجاز حسین خان ، ڈاکٹر ، محمد منشاء ، ڈاکٹر
فولاد سازی
۲۳ + ۳۸۳
مطبع عالیہ ، لاہور

اداره تالیف و ترجمہ ، دانشگاه پنجاب ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

ص ۳۶۵ تا ۳۷۲

فرہنگ اصطلاحات

پیشہ وراں

۱۵۳

عبدالقادر ، محمد

ہمارے مزدور

۸ + ۵

۱۹۱۰ء

لطیفی پریس ، دہلی

انجمن ترقی اردو (ہند) دہلی

اصطلاحات (اردو - انگریزی)

ص ۶۹ تا ۵

☆☆☆

پیمائش

۱۵۴

پیر پوانٹ

مساحت (حصہ اول)

محمد عزیز الرحمن

۲۹۰

۱۹۲۹ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۲۸۵ تا ۲۸۸

۱۵۵

پیر پوانٹ

مساحت (حصہ دوم و سوم)

محمد عزیز الرحمن

۳۲۳ + ۳ + ۳

۱۹۲۹ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۳

۱۲۰

ویل ، سی - جی

پیمائش (حصہ دوم)

محمد رضا اللہ دہلوی

۳ + ۳۰۳ + ۶

۱۹۳۶ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

ص ۲۹۸ تا ۰۳

فہرست اصطلاحات

تعلیم و تدریس

۱۵۷

احسان اللہ خاں

تعلیمی تحقیق اور اس کے اصول و مبادی

۲۷۶

۱۹۷۸ء

الکتاب برنرز، لاہور

بک ٹریڈرز، لاہور

اصطلاحات ص ۱ تا ۶ (آخر میں)

تعمیرات

۱۵۸

آصف ، سید محمد

سروے اور لیونگ

۱۶ + ۴۹۶

۱۹۶۹ء

ایجوکیشنل پریس ، کراچی

المركز ، ناظم آباد ، کراچی

فرہنگ

ص ۴۹۳ تا ۴۹۶

۱۵۹

انکسن ، ای - ایچ - ڈی بی

نقشہ کشی (حصہ اول)

سید عبدالرحمن

۲۵۹ + ۵ + ۵ + نفسی

۱۹۳۲ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

۱۲۳

۱۲۳

سررشته تالیف و ترجمہ ، جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۵

۱۶۰

اٹکنسن ای - ایچ - ڈی وی
نقشہ کشی (حصہ دوم)
سید عبدالرحمن
۳۸۳ + ۳ + ۳ + ۱ + نقشہ
۱۹۳۲ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکارعالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشته تالیف و ترجمہ ، جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۳

۱۶۱

اسمٹھ ، چارلس
مخروطی تراشیں
محمد نذیر الدین
۶۵۰ + ۳ + ۲
۱۹۳۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 فہرست اصطلاحات
 ص ۱ تا ۳

اینڈریوز ، ایوارٹ ایس
 تعمیر وں کا نظریہ اور تجویز (حصہ اول)
 مولوی ضیاء الدین
 ۳۹۳ + ۳ + ۲
 ۱۹۳۸ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 فہرست اصطلاحات
 ص ۱ تا ۳

اینڈریوز ، ایوارٹ ایس
 تعمیر وں کا نظریہ اور تجویز (حصہ دوم)
 مولوی ضیاء الدین انصاری

۸۳۵ + ۳ + ۶ + ۲

۱۹۳۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 ص ۱ تا ۳

۱۶۳

بارلو ، جی - ٹی

چنائی

سید منظور حسین

۲۲۹ + ۱۲ ،

۱۹۳۰ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ حیدرآباد (دکن)
 فہرست اصطلاحات
 ص ۱ تا ۱۲

۱۶۵

تجمل حسین قریشی و جلیل الرحمن
 سڑکوں کی تعمیر کے جدید طریقے
 ۱۲۲ + ۸
 ۱۹۶۷ء

۱۲۷

روڈ ریسرچ انسٹی ٹیوٹ ، لاہور
فرہنگ اصطلاحات
ص ۱۱۵ تا ۱۲۲

۱۶۶

شوٹ ، کوک اینڈ والٹرز
ہندسی مخروطات
قاضی محمد حسین
۱۶ + ۳۵۸ + ۹
دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
مقدمہ مولوی عبدالحق
ص ۱ تا ۱۳
فہرست اصطلاحات
ص ۱ تا ۹

۱۶۷

عبدالله جان
آسان فولادی کنکریٹ
۲۲ + ۳۷۰
۱۹۷۹ء
جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور

ادارہ تالیف و ترجمہ ، پنجاب یونیورسٹی ، لاہور
پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ
انگریزی اردو مترادفات -
(اصطلاحات)
ص ۳۶۵ تا ۳۶۸

فیبر ، آسکر و بو وی ، پی - جی -
محکم کنکریٹ کی تجویز (جلد اول)
نظریہ

مولوی ضیاء الدین انصاری
۳۳۰ + ۳

۱۹۳۶ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات
ص ۳۳۵ تا ۳۳۰

گومان ، سی - ای - وی
حفظانی انجینئری ، آب رسانی (حصہ اول)

محمد احمد مرزا

۲۰۴ + ۲

۱۹۴۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات آب رسانی ص ۲۰۰ تا ۲۰۴

گومان ، سی - ای - وی

حفظانی انجینیٹری

(حصہ دوم)

کارہائے موریات و مسیلیات

محمد احمد مرزا

۱۸۱ + ۸ + ۲

۱۹۴۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۸

لو ، کرنل ایچ - ڈی

ماقوائیات

محمد نعمت اللہ

۱۹۹ + ۱۳ (نقشہ جات و اشکال) + ۵ + ۲

۱۹۳۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۵

مارلی ، آرتھر

مضبوطی اشیاء (حصہ اول)

مولوی ضیاء الدین انصاری

۵۳۰ + ۹ + ۲ + ۸ + ۳

۱۹۳۹ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۳

مارلی ، آرتھر

مضبوطی اشیاء (حصہ دوم)

۱۳۱

۶ + ۵۳۰ تا ۹۷۵ + ۳ + ۶ + ۳

۱۹۳۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۴

۱۷۲

ہوز ڈن ، ڈبلیو - پی

سٹرکیں

غلام محمد خان

۲۷۲ + ۷ + ۳

۱۹۳۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۷

۱۷۵

اشیائے تعمیر -

نظر ثانی از سی - ای - وی - گومان

محمد اسد اللہ

۲۳۳ + ۱۰ + ۲ + نقشے

۱۹۳۲ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۱۰

۱۷۶

رسالہ تعمیر عمارت

نظرثانی از سی - ای - وی - گومان

محمد عظمت اللہ - بعد از نظرثانی محمد احمد مرزا

۱۱۷ + ۶ + ۱

۱۹۳۲ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۶

☆☆☆

جغرافیہ

۱۷۷

آزاد ، مولانا ابوالکلام

البیرونی اور جغرافیہ عالم

ڈاکٹر ابو سلمان شاہجہان پوری (مرتب)

۱۲۸

۱۹۸۲ء

المخزن پرنٹرز ، کراچی

ادارہ تصنیف و تحقیق پاکستان ، کراچی

اصطلاحات جغرافیہ و ہیئت ص ۱۲۶ تا ۱۲۸

۱۷۸

وہائٹ ، سی - لینگڈن و فوسکیو ، ایڈون جے و میک ٹائٹ ، ٹام ایل

اینگلو امریکا کا خطی جغرافیہ

۱۶ + ۵۷۵ + ۲۹

۱۹۷۲

ٹائمز پریس ، کراچی

شعبہ تصنیف و ترجمہ کراچی یونیورسٹی ، کراچی

۱۳۳

ص ج تا د	پیش لفظ
ص ه تا و	دیباجہ
ص ۱ تا ۲۹	فہرست اصطلاحات

جمالیات

۱۷۹

رفیق ، سعید احمد

تاریخ جمالیات

۲۳۶ + ۸ + ۲ + ۲

۱۹۷۲ء

اسلامیہ پریس ، کوئٹہ

قلا ت پبلشرز ، کوئٹہ

اصطلاحات

ص ۱ تا ح

۱۸۰

ناصر ، نصیر احمد

اقبال اور جمالیات

۵۰۲

۱۹۶۳

زرین آرٹ پریس ، لاہور

اقبال اکادمی ، پاکستان ، کراچی

مصطلحات

ص ۲۰۹ تا ۲۲۵

۱۳۵

۱۳۶

۱۸۱

ناصر ، نصیر احمد

تاریخ جمالیات (جلد دوم)

۶۳۹

۱۹۶۳ء

سویرا آرٹ پریس ، لاہور

مجلس ترقی ادب ، لاہور

اصطلاحات

ص ۵۵۲ تا ۵۶۶

۱۹۸۲

ناصر ، نصیر احمد

جمالیات (قرآن کی روشنی میں)

۳۷۳

۱۹۵۸ء

زرین آرٹ پریس ، لاہور

مجلس ترقی ادب ، لاہور

مصطلحات

ص ۳۶۹ تا ۳۷۱

☆☆☆

حرفہ

۱۸۳

بارلو، جی - ٹی

مٹی کا کام

سید منظور حسین

۱۸۳ + ۶ + ۲

۱۹۳۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۶

۱۸۴

میڈلر، جے + جی

نجاری

۵۱ + ۶ + ۲ (مع نقشہ جات)

للت موهن مکر جی

۱۹۳۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۶

۱۳۷

حیاتیات

۱۸۵

اعجاز اسلم قریشی

تغذیہ و غذایات حیوانات

۴۲۳

۱۹۶۹ء

زرین آرٹ پریس ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

تغذیاتی اور غذائی اصطلاحات کا

اردو ترجمہ

ص ۳۰۷ تا ۳۱۸

۱۸۶

امتیاز احمد

حشریات (Entomology)

۲۰۸ + ۱۲

۱۹۷۱ء

زرین آرٹ پریس ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

اصطلاحات

ص ۱۵۱ تا ۱۶۳

۱۳۸

۱۳۹

۱۸۸

برجیش بہادر

عالم حیوانی ، یعنی دنیا کے شیر خوار جانوروں کا بیان
۲۰ + ۶۰ < + ۴۶ (پلیٹیں)

۱۹۳۲ء

ہندوستانی پریس ، دریا آباد ، الہ آباد

ہندوستانی اکیڈمی ، یو۔ پی ، الہ آباد

فہرست مضامین (اردو ، انگریزی) ص ۵ تا ۲۰

آخر میں ۴۹ پلیٹیں ہیں جن میں حیوانات کی تصاویر اور
ان کے انگریزی - اردو نام دیئے ہیں -

۱۸۸

حامی ، محمد احمد

ابتدائی جراثیمیات

۸ + ۸۶

۱۹۵۶ء

انجمن پریس ، کراچی

انجمن ترقی اردو (پاکستان) کراچی

اشاریہ اصطلاحات (انگریزی - اردو) ص ۸۱ تا ۸۶

۱۳۰

۱۸۹

ریگستانی ٹڈی کا ہضمی نظام (خامرے فاسفیٹیز)

ڈاکٹر سید نعیم الحسن نقوی

۲۰۴

۱۹۶۹ء

زرین آرٹ پریس، لاہور

مرکزی اردو بورڈ، لاہور

فرہنگ اصطلاحات

ص ۱۹۷ تا ۲۰۴

۱۹۰^۴

زبیری، وقار احمد

غیر فقری حیوانات : عایله اے کاینو ڈرمٹیا

۸ + ۵۷

۱۹۷۱ء

زرین آرٹ پریس، لاہور

مرکزی اردو بورڈ، لاہور

پیش لفظ از محمد افضال حسین قادری

فرہنگ

ص ز

ص ۵۳ تا ۵۶

۱۳۱

۱۹۱

سنت پرشاد ٹنڈن

ابتدائی علم الحیات

۲ + ۱۹۶ + ۱۱

۱۹۳۵ء

نیشنل پریس ، الہ آباد

اصطلاحات

ص ۱۹۳ تا ۱۹۶

۱۹۲

عبدالوہاب خان

افزائش حیوانات

۸ + ۱۰۳۲

۱۹۶۹ء

مطبع عالیہ ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

دیباچہ مصنف

اصطلاحات

ص ۱ تا ج

ص ۱۰۲۵ تا ۱۰۳۲

۱۳۲

۱۹۳

محمد رمضان مرزا ، پروفیسر

حیوانیات (حصہ اول)

۱۰ + ۲۳۸

۱۹۶۵ء

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

ص ش تا ص

مقدمہ از ڈاکٹر نذیر احمد

ص ض تا ط

دیباچہ از ڈاکٹر سید عبداللہ

ص ۲۳۵ تا ۲۳۶

اصطلاحات ،

۱۹۴

نسیمہ ترمذی ، ڈاکٹر

قشریہ ، حیات و تشکل

۱۲۲

۱۹۶۹ء

میزان پرنٹنگ پریس ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

تعارف از ڈاکٹر محمد افضال حسین قادری

ص ۱۱۵ تا ۱۲۲

اصطلاحات

۱۳۳

۱۹۵

نعیم الحسن نقوی

غیر فقری حیوانات : مولسکا

۸۴ + ۱۰

۱۹۷۱ء

زرین آرٹ پریس ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

اصطلاحات

ص ۸۴ تا ۷۹

۱۹۶

وہاب اختر عزیز ، پروفیسر

آسان حیوانیات

۲۰۶ + ۸

۱۹۷۱ء

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

اشاریہ الف (انگریزی اصطلاحات کے اردو -

مترادفات)

ص ۱۳۳ تا ۱۶۹

اشاریہ ب (اردو اصطلاحات کے انگریزی -

مترادفات)

ص ۱۶۹ تا ۲۰۵

☆☆☆

ریاضی

۱۹۶ الف

ایڈورڈ

تفرقی مساواتیں

قاضی محمد حسین

۱۰۴ + ۲

۱۹۲۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۱

۱۹۷

ایسکوتھ ، ای - ایچ

علم ہندسہ نظری

محمد نذیر الدین

۳۰۹ + ۵

۱۹۳۷ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

اصطلاحات

۱۳۳

۱۲۵

۱۹۸

برنسائڈ ، ڈبلیو - ایس و پیانٹن ، اے - ڈبلیو
مساواتوں کا نظریہ (جلد اول)

محمد نذیر الدین

۳ + ۳۳۳

۱۹۳۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
اصطلاحات
ص ۱ تا ۳

۱۹۹

برنسائڈ ، ڈبلیو - ایس و پیانٹن ، اے - ڈبلیو
مساواتوں کا نظریہ (جلد دوم)

محمد نذیر الدین

۵۳۲ + ۳ + ۷

۱۹۳۶ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
اصطلاحات
ص ۱ تا ۴

۱۳۶

۲۰۰

پیاچو ، ایچ - ٹی - ایچ

تفرقی مساواتیں

محمد نذیر الدین

۵۴۳ + ۸ + ۲

۱۹۳۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

اشاریہ و متبادل (اصطلاحات) ص ۱ تا ۸

،

۲۰۱

پیٹرکی ، انسائیں

تقدمہ کی مثالیں

مولوی محمود حسین

۱۷۰ + ۸ + ۲

۱۹۳۵ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۸

۱۳۷

۲۰۲

حسن الدین احمد

تشریحات سمتیہ

۱۲ + ۱۳۷

۱۹۶۷ء

ٹیکنیکل پرنٹرز، کراچی

شعبہ تصنیف و ترجمہ کراچی یونیورسٹی، کراچی

افتتاحیہ آفتاب حسن ص ۵ تا و

پیش لفظ مصنف ص ۱ تا ل

فرہنگ اصطلاحات و علامات -

(اردو - انگریزی) ص ۱۳۹ تا ۱۳۷

۲۰۳

خالد لطیف میر

ویکٹر اور ٹینسر

Vectors and Tensors

۱۲ + ۲۸۳

۱۹۷۸ء

جدید اردو ٹائپ پریس، لاہور

ادارہ تالیف و ترجمہ، پنجاب یونیورسٹی، لاہور

اصطلاحات ص ۲۷۳ تا ۲۷۸

۱۳۸

۲۰۳

ٹاڈ ہنٹر، آئی

علم مثلث کروی

نظر ثانی

جے - جی - لیتھم

محمد نذیر الدین

۳۶۳ + ۶

دارالطبع جامعہ عثمانیہ، سرکار عالی، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۶

۲۰۵

ساستورکر، جئے تیرتھ

ملفت متغیر کے تفاعل

۲۰۳ + ۳ + ۲

۱۹۳۷ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۴

۱۳۹

۲۰۶

سلیمی ، ڈاکٹر بی - اے

نظریہ سیٹ

۱۶۰ + ۶

۱۹۶۹ء

رین پرنٹنگ پریس لمیٹڈ ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

اصطلاحات

ص ۱۵۷ تا ۱۶۰

۲۰۷

عبدالرحمن خان ، محمد

نصاب ذیلی ریاضی (حصہ اول)

۲۹۵ + ۳

۱۹۳۶ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات

ص ۲۹۲ تا ۲۹۵

۱۵۰

۲۰۸

عبدالرحمن خان ، مولوی محمد

نصاب ذیلی ریاضی (حصہ دوم)

۵۰۱ + ۲ + ۲

۱۹۳۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۴

۲۰۹

،

گبسن ، جارج اے

احصا کا ابتدائی رسالہ (حصہ اول)

قاضی محمد حسین

۳۳۰ + ۸ + ۶

۱۹۲۶ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ض ۱ تا ۸

گبسٹن ، جارج اے

احصا کا ابتدائی رسالہ (حصہ دوم)

قاضی محمد حسین

۲۰۶ + < + ۲

۱۹۲۸ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۱ تا <

گریس اینڈ روزن برگ

ہندسہ تحلیلی

قاضی محمد حسین

۲۹۸ + ۲

۱۹۲۲ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۲

لونی

علم مثلث تحلیلی (حصہ دوم)

شیخ برکت علی

۲۸۵ + ۳ + ۲

۱۹۲۲ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۳

لونی

علم مثلث مستوی (حصہ اول)

قاضی محمد حسین

۲۸۵ + ۲

۱۹۲۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۳۸۰ تا ۲۸۵

لیمب ، هورس

صفاری احصاء (حصہ اول)

قاضی محمد حسین و کشن چند

۲۲۰ + ۲ + ۳

۱۹۲۹ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ ، جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۵ (آخر میں)

لیمب ، هورس

صفاری احصاء (جلد دوم)

قاضی محمد حسین و کشن چند

۲۲۱ + ۵ تا ۲۲۰ + ۳ + ۵

۱۹۲۹ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

اصطلاحات ص ۱ تا ۳

تینوں جلدوں کے صفحات مسلسل ہیں -

۱۵۴

۲۱۶

لیمب ، هورس

صغاری احصاء (جلد سوم)

قاضی محمد حسین و کشن چند

۳ + ۳ + ۳

۱۹۳۰ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد ، (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۴

تینوں جلدوں کے صفحات مسلسل ہیں

۲۱۷

مجید ، ایم - اے -

نظریۂ گروپ

(Theory of Groups)

۲۳۰ + ۸

۱۹۷۳ء

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور

ادارۂ تالیف و ترجمہ ، دانشگاه پنجاب ، لاہور

ذخیرۃ الفاظ (اصطلاحات) ص ۲۲۳ تا ۲۲۹

۱۵۵

۲۱۸

محمد افضال قاضی ، سید مختار حسین

مبادی سمتیات

(Vector Analysis)

۱۶۳ + ۱۲

۱۹۷۳ء

زرین آرٹ پریس ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

اصطلاحات

ص ۱۶۲ تا ۱۶۳

۲۱۹

محمد حسین ، قاضی

ترسیمات و مساوات درجہ دوم کا جبریہ اور ترسیمی حل

۱۹۷

۱۹۳۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات

ص ۱۹۷

۱۵۶

۲۲۰

منیرالدین ، محمد

مکمل ہندسہ عملی

۱۶۰

(بعد از ۱۹۲۸ء)

مطبع مکتبہ ابراہیمیہ ، حیدرآباد (دکن)

انجمن امداد باہمی مکتبہ ابراہیمیہ محدود ، حیدرآباد (دکن)

اصطلاحات ص ۱۵۸ تا ۱۶۰

۲۲۱

ہایسن ، ای - ڈبلیو

علم مثلث مستوی

محمد نذیرالدین

۶۶۲ + ۴

۱۹۳۶ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

اصطلاحات ص ۱ تا ۴

۱۵۷

۲۲۲

ہال اینڈ اسٹیونز

علم ہندسہ

قاضی محمد حسین

۱۵۲ + ۲ + ۲

۱۹۳۰ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات
ص ۱ تا ۲

۲۲۳

ہال اینڈ اسٹیونز

ہندسہ مجسمات

قاضی محمد حسین

۱۷۲ + ۳

۱۹۲۰ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات
ص ۱ تا ۳

۱۵۸

۲۲۳

حال اینڈ نائٹ

جبر و مقابلہ (حصہ اول)
۲ + ۶ + ۳ < ۵ قاضی محمد حسین

۱۹۳۸ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
اصطلاحات ص ۱ تا ۶

۲۲۵

حال اینڈ نائٹ

جبر و مقابلہ (حصہ دوم)

شیخ برکت علی

۶ + ۴ + ۵ < ۳

۱۹۲۸ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۴

۱۵۹

۲۲۶

ہوسٹن ، آر۔ اے

ہندسی مناظر

مرتینجنے راؤ

۲۲۳ + ۳ + ۱

۱۹۳۵ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
اشاریہ مع اصطلاحات

(اردو - انگریزی) ص ۲۱۷ تا ۲۲۳

فہرست اصطلاحات (انگریزی - اردو) ص ۱ تا ۳

۲۲۷

یوسف ، ڈاکٹر محمد

ریاضیاتی طریقے

۶۳۸ + ۸

۱۹۷۲ء

زرین آرٹ پریس ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

ص ۷ تا و
ص ۶۳۶ تا ۶۳۸

پیش لفظ
اصطلاحات
مدیر

۲۲۸

ترقیات ریاضی و سائنس

۱۰

۱۹۳۷ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

زراعت

۲۲۹

احمد سعید بھٹی ، ڈاکٹر

مرکزائی اشعاع اور زراعت میں ان کی اہمیت

۸ + ۶۳

۱۹۷۶ء

نیولانٹ پریس ، لاہور

ادارہ تالیف و ترجمہ ، دانشگاه پنجاب ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

ص ج

ص ۶۰ تا ۶۲

فرہنگ اصطلاحات

۲۳۰

عبدالرحمن ، ڈاکٹر و منصور محسن گیلانی

مبادیات جینیات

۱۰ + ۱۳۰

۱۹۷۳ء

نیولانٹ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

ص ۱۲۱ تا ۱۲۷

فرہنگ (اردو سے انگریزی)

۱۶۱

۱۶۲

دیباچہ از ڈاکٹر سید عبداللہ
فرہنگ (انگریزی سے اردو)
ص ۱۲۸ تا ۱۳۶

۲۳۱

عبداللہ جان

آسان آبپاشی

۱۲ + ۳۲۷

۱۹۷۶ء

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

انگریزی - اردو مترادفات
ص ۳۱۰ تا ۳۲۰

سیاسیات

۲۳۲

اوگ ، فریڈرک آسٹن

حکومتہائے یورپ (حصہ اول)

قاضی تلمذ حسین

۵۹۰ + ۱۳ + ۶

۱۹۳۵ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ ، جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات (انگریزی - اردو) ص ۱ تا ۱۳

۲۳۳

بسٹ ، ڈبلیو - اے - ایم

اصول قانون شہادت (جلد دوم)

ڈاکٹر سیادت علی خاں

۳ + ۶۹ < تا ۱۲۲۲ + ۳

۱۹۳۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

۱۶۳

جنکس ، پروفیسر اڈورڈ

تاریخ سیاسیات

محمد عبدالقوی فانی

۱۶۰ + ۳ + ۲

۱۹۲۵ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

ص ۱ تا ۴

فہرست اصطلاحات

چیمبرز ، اے - ایم -

تاریخ دستور انگلستان

۵۰۳ + ۲۲ + ۳

مولوی سید رضا علی

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

ص ۱ تا ۲۲

فہرست اصطلاحات

خلیل اللہ ، پروفیسر محمد

دساتیر عالم

۴۸۲

۱۹۶۱ء

انجمن پریس ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف اردو کالج ، کراچی

اصطلاحات ص ۴۰۹ تا ۴۸۲

روسو

معاهده عمرانی یا اصول قانون سیاسی

محمود حسین

۲۳۸

۱۹۶۳ء

ٹائمز پریس ، کراچی

شعبہ تصنیف و ترجمہ کراچی یونیورسٹی ، کراچی

ص الف تا ب

دیباچہ طبع دوم از مترجم

ص ج تا د

دیباچہ طبع اول از مترجم

ص ۱ تا ۳۵

مقدمہ از مترجم

فہرست اصطلاحات (اردو - انگریزی) ص ۲۲۹ تا ۲۳۳

فہرست اصطلاحات (انگریزی - اردو) ص ۲۳۳ تا ۲۳۸

۱۶۶

۲۳۸

کار، ای - ایچ

بین الاقوامی تعلقات
دو عالمی جنگوں کے درمیان

م - ر - حسان

۱۶ + ۲۳۵

۱۹۸۱ء

آئیڈیل پیکیجز، کراچی

شعبہ تصنیف و ترجمہ کراچی یونیورسٹی، کراچی

ابتدائیہ ڈاکٹر اسلم فرخی ص ق نمبر ۵

شذرہ علی عارف رضوی ص <

تعارف آفتاب حسن ص ۹ تا ۱۰

فہرست اصطلاحات (اردو - انگریزی) ص ۲۲۵ تا ۲۳۳

۲۳۹

کامل، سید مظہر علی

اسلامی قانون

۳۳۰

۱۹۶۲ء

انجمن پریس، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف اردو کالج ، کراچی
اصطلاحات ص ۳۲۷ تا ۳۳۳

کول ، کشن پرشاد*
ہندوستان کا نیا دستور حکومت

سٹی پریس - الہ آباد
ہندوستانی اکیڈمی ، الہ آباد
انگریزی اصطلاحوں کی تشریح ص ۱۶۳ تا ۱۶۷

لیکاک ، اسٹفن

علم السیاست

قاضی تلمذ حسین

۳۵۳ + ۱۲ + ۱۰

۱۹۲۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۱۲

مانٹیگو، ایف - سی

تاریخ دستور انگلستان

۲۸ + ۵۲ + ۳۳۰

مولوی سید علی رضا

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ، جامعہ عثمانیہ، حیدرآباد (دکن)

اصطلاحات ص ۱ تا ۲۸

ہارون خان شروانی

سیاسیات کے اصول (حصہ اول)

۱۲ + ۱۳۲

۱۹۵۲ء

مدینہ پریس، بجنور

انجمن ترقی اردو (ہند) علی گڑھ

اصطلاحات ص ۱ تا ۱۲

۱۶۹

۲۳۳

ہارون خان شروانی

سیاسیات کے اصول (حصہ دوم)

۲۰۳ + ۳۰

۱۹۵۲ء

مدینہ پریس ، بجنور

انجمن ترقی اردو (ہند) علی گڑھ

اصطلاحات

ص ۱ تا ۳۰

۲۳۵

ہارون خان شروانی

سیاسیات کے اصول (حصہ سوم)

۲۱ + ۱۱

۱۹۵۵ء

مدینہ پریس ، بجنور

انجمن ترقی اردو (ہند) علی گڑھ

اصطلاحات

ص ۱ تا ۱۱

شماریات

۲۳۶

حنیف میان ، محمد

شماریات

۱۸ + ۲۵۰

۱۹۶۷ء

مطبع عالیہ ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

اصطلاحات

ص ۲۳۳ تا ۲۵۰

☆☆☆

طب

۲۳۷

اسرار الحق

ہماری غذا

۱۶ + ۵۷

۱۹۷۵ء

زرین آرٹ پریس ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

تمہید اسرار الحق

ص ۱ تا ۳

فرہنگ اصطلاحات (اردو - انگریزی) ص ۵۲۲ تا ۵۳۳

۲۳۸

ام الفضل و محمد عبدالرزاق

طب یونانی میں گھریلو ادویہ اور عام معالجہ کی

کتاب

۱۸۰

۱۹۸۳ء

افریشیا پرنٹنگ پریس ، کراچی

۱۷۱

دارالاشاعت ، کراچی

اشاریہ (اصطلاحات)

ص ۱۷۰ تا ۱۸۰

انور ، ڈاکٹر احمد علی

امراض خرد حیاتیات

۳۰ + ۹۹۳

۱۹۶۹ء

مطبع عالیہ ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

ص ۵ تا ۷

پیش لفظ مصنف

ص ۹ تا ۱۱

تعارف ڈاکٹر میان محمد صدیق

ص ۶۵۹ تا ۶۹۳

اصطلاحات

ایڈن ، ٹی - وائس و لاکٹیر ، کتھبرٹ

علم امراض النساء (جلد اول)

ڈاکٹر غلام دستگیر

۲۲ + ۲ + ۶۶۰

۱۹۳۹ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 اشاریہ (انگریزی - اردو) اصطلاحات ص ۱ تا ۳۱

ایڈن ، ٹی - واٹس و لاکٹیر ، کتھبرٹ
 علم امراض النساء (جلد دوم)
 ڈاکٹر غلام دستگیر
 ۸۶۶ + ۳۵ + ۲
 ۱۹۳۵ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 اشاریہ مصطلحات مستعملہ علم امراض النساء
 (جلد دوم) ص ۱ تا ۳۵

باقر علی ، کلیم سید و سید علی
 اصول طبابت
 ۵۸۵
 ۱۸۶۰ء

۱۷۴

اسکاتش پریس ، مدراس

اصطلاحات

ص ۳۸۵ تا ۳۹۱

۲۵۳

برٹن ، ڈبلیو - ڈی - ہیلی

کیمیائی فعلیات

ڈاکٹر شاہ نواز - بہ نظر ثانی کرنل فرحت علی

۱۲۶ + ۵۱۶

۱۹۳۵ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

اشاریہ اصطلاحات

ص ۱ تا ۱۲۶

۲۵۴

برٹن ، ڈبلیو - ڈی - ہیلی و میکڈاول ، آر - جے - ایس

فعلیات و حیاتی کیمیا (جلد سوم)

ڈاکٹر ی - ا - محمد حسین

۳۹ + ۳۲۳

۱۹۳۵ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 اشاریہ اصطلاحات ص ۱ تا ۳۹

۲۵۵

برٹن ، ڈبلیو - ڈی - ہیلی و میکڈال ، آر - جے - ایس
 فعلیات و حیاتی کیمیا (جلد اول)
 ڈاکٹر محمد عثمان خان

۳۹۶ + ۶۶

۱۹۳۵ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 اصطلاحات ص ۱ تا ۶۶

۲۵۶

برٹن ، ڈبلیو - ڈی - ہیلی و میکڈال ، آر - جے - ایس
 فعلیات و حیاتی کیمیا (جلد دوم)
 ڈاکٹر غلام دستگیر

۳۷۲ + ۶۹

۱۹۳۶ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 اصطلاحات ص ۱ تا ۶۹

۲۵۷

برٹن ، ڈبلیو - ڈی - ہیلی و میکڈال ، آر - جے - ایس
 فعلیات و حیاتی کیمیا (جلد سوم)
 ڈاکٹر ی - ا - محمد حسین
 ۳۹ + ۳۲۲

۱۹۳۵ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۳۹

۲۵۸

بیرونٹ ، سر فریڈرک ٹریوز
 جراحی اطلاقی تشریح (جلد دوم)
 ڈاکٹر غلام دستگیر
 ۸۰ + ۲ + ۲۳

۱۹۳۷ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 اشاریہ اصطلاحات جراحی اطلاقی تشریح -
 جلد اول و دوم ص ۱ تا ۸۰

۲۵۹

بین ، ڈبلیو - اے

شیفر کی تجربی فعلیات

ڈاکٹر محمد عثمان

۱۲ + ۲۹۳

۱۹۳۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 اشاریہ اصطلاحات ص ۱ تا ۱۲

۲۶۰

پولٹن ، ای - پی

عمل طب (جلد اول)

ڈاکٹر محمد عثمان خان

۳۸ + ۳ + ۳۶۵

۱۹۳۷ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 اشاریہ و اصطلاحات ص ۱ تا ۳۸

۲۶۱

پولٹن ، ای - پی

عمل طب (جلد دوم)

ڈاکٹر محمد عثمان خان - بہ نظر ثانی و ترمیم

ڈاکٹر ی - ا - محمد حسین

۹۱۰ + ۳ + ۳۳

۱۹۳۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ حیدرآباد (دکن)
 اشاریہ (اصطلاحات) ص ۱ تا ۳۳

۲۶۲

پولٹن ، ای - پی

عمل طب (جلد سوم)

ڈاکٹر محمد عثمان خان -

به نظرثانی و ترمیم ڈاکٹر ی۔ ا۔ محمد حسین

۲۸ + ۲ + ۳۷۰

۱۹۳۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

اشاریہ اصطلاحات ص ۱ تا ۲۸

۲۶۳

پولٹن ، ای۔ پی

عمل طب (جلد چہارم)

ڈاکٹر محمد عثمان خان۔ بہ نظرثانی و ترمیم

ڈاکٹر ی۔ ا۔ محمد حسین

۲۳ + ۲ + ۳۳۳

۱۹۳۵ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

اشاریہ اصطلاحات ص ۱ تا ۲۳

۲۶۳

حیدر علی خان ، ڈاکٹر

مبادی جنینیات

۳۳ + ۱۸۲

۱۹۳۹ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 اشاریہ اصطلاحات ص ۱ تا ۳۳

۲۶۵

شائق ، محمد

اکسیر الاعظم (جلد اول)
 کیمیائے اجسام غیر اعضائی یعنی جمادات
 $۱ < + ۳۸ < + <$
 ،
 ۱۸۸۳ء

سکندرہ یتیموں کا چھاپہ خانہ ، آگرہ
 فرهنگ ص ۳۸۵ تا ۳۸۵

۲۶۶

شیفر ، سر ایڈورڈ شاری

نسیجیات (ہسٹالوجی) (حصہ دوم)
 ڈاکٹر محمد عثمان خان
 $۳۱ + ۳۰۲$
 ۱۹۳۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 اشاریہ مصطلحات و مترادفات نسیجیات -
 حصہ اول و دوم ص ۱ تا ۳۱

عطاء اللہ بٹ ، ڈاکٹر

کتاب العین

۶ + ۸۹۳ + ۳

==

طبیہ کالج مسلم یونیورسٹی علی گڑھ

فرہنگ اصطلاحات کتاب العین ص ۸۷۰ تا ۸۹۳

کنکویسٹ ، ڈاکٹر جی - ڈی

اصول فن قبالت

ایڈورڈ بالفور

۲۰۷ + ۳۰ + ۳

۔ ۱۸۵۲

ص ۱ تا ۳۰

اصطلاحات

اس کتاب میں ۲۰۰ صفحات اردو کے ہیں اور ہر صفحے کے سامنے انگریزی متن کے بھی اتنے ہی صفحات کے علاوہ صفحہ نمبر کے بغیر بہت سی تصویریں بھی شامل ہیں۔

۲۶۹

کننگھم

پریکٹیکل انائی می یعنی تشریح عملی (جلد اول)

ڈاکٹر فضل کریم

۲۸۸ + ۴۲ + ۷

۱۹۳۲ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ، حیدرآباد (دکن)

اشاریہ تشریح عملی جلد اول ص ۱ تا ۴۲

۲۷۰

کننگھم

پریکٹیکل انائی می یعنی تشریح عملی (جلد دوم)

مفتی شاہ نواز

۵۸ + ۳۶۵

۱۹۳۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 اشاریہ تشریح عملی جلد دوم ص ۱ تا ۵۸

۲۷۱

لطافت حسین خاں ، ڈاکٹر

دیباچہ، صحت

۱۶ + ۵۰۲ + ۸ + ۳

نظامی پریس ، بدایوں

انجمن ترقی اردو اورنگ آباد دکن

ص ۱ تا ۱۶

فرہنگ اصطلاحات

۲۷۲

مان ، جے - ڈکسن

طب قانونی و سمومیات (جلد دوم)

ڈاکٹر محمد حسین

۹۰ + ۵۱۰

۱۹۳۷ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 اشاریہ طب قانونی جلد اول و دوم ص ۱ تا ۹۰

متین فاطمہ ، پروفیسر
 غذا اور غذائیت
 ۱۰ + ۲۷۰
 ۱۹۷۶ء
 فالکن پرنٹنگ پریس ، لاہور
 مرکزی اردو بورڈ ، لاہور
 اصطلاحات
 ص ۲۶۲ تا ۲۷۰

مری ، چارلس ، ایچ و کلاڈ ورتھ
 امراض چشم (جلد اول)
 خورشید حسین
 ۳۳ + ۳۶۲
 ۱۹۳۰ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدر آباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدر آباد (دکن)
 اشاریہ مع اصطلاحات ص ۱ تا ۳۳

مے ، چارلس ، ایچ و کلاڈ ورثہ۔
 امراض چشم (جلد دوم)
 خورشید حسین
 ۳۶۳ + ۳۲
 ۱۹۳۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدر آباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدر آباد (دکن)
 اشاریہ مع اصطلاحات ص ۱ تا ۳۲

علم الولادت (جلد دوم)
 ڈاکٹر محمد حسین
 ۶۵۶ + ۶ + ۸۸
 ۱۹۳۹ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

اشاریہ اصطلاحات علم الولادت

جلد اول و دوم . ص ۱ تا ۸۸

طبیعیات ، جنرل سائنس

۲۷۷

اعجاز احمد خان

الیکٹرانکس کے بنیادی اصول

۱۸۹ + ۶

۱۹۷۰ء

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

ص ج تا د

ص ۱۸۰ تا ۱۸۳

اصطلاحات (انگریزی - اردو)

ص ۱۸۵ تا ۱۸۹

فرہنگ اردو سے انگریزی

۲۷۸

افضل قاضی ، محمد و مختار حسین ، سید

مبادی سمتیات

۱۶۳ + ۱۲

۱۹۷۳ء

زرین آرٹ پریس ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

۱۸۷

پیش لفظ محمد افضل قاضی
اصطلاحات
ص ۱۶۲ تا ۱۶۳

ایلن ، ایچ - ایس و مور ، ایچ
عملی طبیعیات ، خواص - مادہ - حرارت
وحید الدین

۳۲۶ + ۹ + ۱۰ + ۳ + ۹

۱۹۳۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات بہ ترتیب انگریزی ص ۱ تا ۹
فہرست اصطلاحات بہ ترتیب اردو ص ۱ تا ۱۰

ایلن ، ایچ - ایس و مور ، ایچ
طبیعیات عملی (جلد دوم)
محمد عبدالرحمن خان

۱۹۵ + ۳ + ۶

۱۹۲۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 فہرست اصطلاحات (اردو) ص ۱ تا ۳

ایلن ، ایچ - ایس و مور ، ایچ
 طبیعیات (جلد سوم)
 محمد عبدالرحمن خان
 ۳۵۰ + ۳۱ + ۱۰ + ۹
 ۱۹۲۲ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 فہرست اصطلاحات طبیعیات عملی -
 (مقناطیس و برق) ص ۱ تا ۱۰

این درید ، ای - این - داسی
 ایے ثم اور ایے ثم بم
 محمد فضل الدین قریشی
 ۲۱۲

۱۹۰

۱۹۵۰ء

رین پرنٹنگ پریس ، لاہور

فرہنگ اصطلاحات (اردو - انگریزی) ص ۱۹۱ تا ۱۹۷

۲۸۳

بلو ، گلن - او -

آسمان کی سیر

محمد سعید

۱۰۳

۱۹۶۲ء

،

نقوش پریس ، لاہور

مقبول اکیڈمی ، لاہور

بہ اشتراک فرینکلن پبلی کیشنز ، لاہور - نیویارک

فرہنگ اصطلاحات ص ۱۰۲ تا ۱۰۳

۲۸۳

بیسنٹ ، ڈبلیو - ایچ و ریمزے ، اے - ایس

ماسکونیات

محمد نذیرالدین

۳۶۳ + ۸ + ۵

۱۹۳۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 فہرست اصطلاحات (اردو - انگریزی) ص ۱ تا ۸

۲۸۵

بیولائینبام و میراسٹل مین

روشنی کیا ہے ؟

جیمس موریس (مؤلف)

میجر آفتاب حسن

۶ + ۱۲۱ + ۲

۱۹۶۵ء

ملت پرنٹنگ پریس ، کراچی

اردو اکیڈمی سندھ ، کراچی

اصطلاحات

ص ۱ تا ۲

۲۸۶

جینس ، جے - ایچ

نظری علم الحیل

محمد نذیر الدین

۵۳۲ + ۶

۱۹۳۸ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 اصطلاحات نظری علم الحیل
 ص ۱ تا ۶

۲۸۸

حبیب اللہ خان ، پروفیسر

خلا کی تسخیر

<۵۰

۱۹۶۳ء

،

شفیق پریس ، لاہور

مجلس ترقی ادب ، لاہور

فرہنگ اصطلاحات

ص ۳۳ تا ۳۸

۲۸۸

حمید عسکری ، پروفیسر

جدید طبیعیات

۱۰ + ۳۵

۱۹۷۰ء

شفیق پریس ، لاہور

۱۹۳

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

دیباچہ مصنف

اصطلاحات

ص ۱ تا ج

ص ۲۷ تا ۳۵

۲۸۹

حمید عسکری ، پروفیسر

حرارت

۱۶ + ۹۹۶

۱۹۶۶ء

شفیق پریس ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

دیباچہ مصنف

اصطلاحات

ص ۱ تا و

ص ۹۸۹ تا ۹۹۶

۲۹۰

حمید عسکری ، پروفیسر

طبیعی روشنی

۸ + ۸۶۶

۱۹۶۹ء

۱۹۳

مطبع عالیہ ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ، لاہور

دیباچہ حمید عسکری

اصطلاحات

ص ۱ تا ج

ص ۸۵۶ تا ۸۶۶

۲۹۱

حمید عسکری ، پروفیسر

مادے کے خواص

۱۲ + ۵۸

۱۹۶۵ء

،

شفیق پریس ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

اصطلاحات

ص ۵۶۵ تا ۵۸۸

۲۹۲

حمید عسکری ، پروفیسر

ہندسی روشنی

۸ + ۸۳۸

۱۹۶۸ء

مطبع عالیہ و شفیق پریس ، لاہور

۱۹۵

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

دیباچہ مصنف

اصطلاحات

ص ج تا ح

ص ۸۳۱ تا ۸۳۸

۲۹۳

خالد لطیف میر

اضافیت کا نظریہ خصوصی

۸ + ۲۹۰

۱۹۷۳ء

مطبعة المكتبة العلمية ، لاہور

ادارہ تالیف و ترجمہ ، دانشگاه پنجاب ، لاہور

ص ط تا ی

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

ص ۲۷۵ تا ۲۸۳

اصطلاحات

۲۹۳

ڈریپر ، ڈاکٹر جان ولیم

معرکہ مذہب و سائنس

ظفر علی خاں

۱۰۳ + ۵۰۳

۱۹۱۰ء

پنجاب اسٹیم پریس ، لاہور

ص ۱ تا ۸۰

مقدمہ مولوی عبدالحق

ص ۸۱ تا ۹۲

ڈاکٹر ڈریپر مترجم

ص ۹۳ تا ۱۰۴

دیباچہ مصنف

ص ۳۸۹ تا ۵۰۴

فرہنگ مصطلحات علمیہ

ڈنکن ، جے اور سٹارلنگ ، ایس - جی -

طبیعیات ، حرارت ،

سید عبدالجلیل بعد از نظرثانی از

محمد عبدالرحمن خان

۳۳۶ + < + ۴

۱۹۳۰ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ ، جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

ص ۱ تا <

فہرست اصطلاحات

ڈنکسن ، جے و اسٹارلنگ ، ایس - جی -

طبیعیات ، حرکت (حصہ اول)

محمد نصیر احمد

۵۲۵

۱۹۲۸ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات حرکت ص ۵۱۵ تا ۵۲۱

ڈنکن ، جے واسٹارلنگ ، ایس۔جی

طبیعیات ، نور (حصہ سوم)

محمد عبدالرحمن خان

۲۵۸ + ۸ + ۸

۱۹۲۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
اصطلاحات نور ص ۱ تا ۸

ڈنکن ، جے واسٹارلنگ ، ایس۔جی

طبیعیات ، آواز (حصہ چہارم)

محمد عبدالرحمن

۶ + ۱۵ + ۲۹۶

۱۹۲۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات آواز
ص ۱ تا ۱۵

ڈنکن ، جے واسٹارلنگ ، ایس - جی

طبیعیات ، مقناطیسیت (حصہ پنجم)

محمد عبدالرحمن

۲ + ۶ + ۲۰۹

۱۹۲۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات مقناطیسیت
ص ۱ تا ۶

ڈنکن ، جے واسٹارلنگ ، ایس - جی

طبیعیات ، برق (حصہ ششم)

محمد عبدالرحمن

۱۱ + ۲ + ۶۸۱

۱۹۲۸ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات برق ص ۱ تا ۴

۳۰۱

رامن ، سی - وی -

سائنس کے چند پہلو

سید حسین

۱۱۱ + ۱۳

۱۹۶۱ء

دی ماڈل پریس ، دہلی

پبلیکیشنز ڈویژن اولڈ سیکریٹریٹ ، دہلی

فہرست اصطلاحات (اردو - انگریزی) ص ۱ تا <

فہرست اصطلاحات (انگریزی - اردو) ص ۸ تا ۱۳

۳۰۲

رضی الدین صدیقی ، ڈاکٹر

اضافیت (آئن سٹائن کے نظریے کی عام فہم تشریح)

۱۶۳

۱۹۵۲ء

ناظر پریس ، کراچی

انجمن ترقی اردو (پاکستان) کراچی

فرہنگ اصطلاحات

ص ۱۵۷ تا ۱۶۳

۳۰۳

شفیق حسین ، ڈاکٹر

ایٹم کی ساخت

۱۰ + ۱۲۵

،

۱۹۷۳ء

مطبعة المكتبة العلمية ، لاہور

ادارہ تالیف و ترجمہ ، دانشگاه پنجاب ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

ص ز تا ح

انگریزی اصطلاحات اور ان کے

اردو متبادلات

ص ۱۱۳ تا ۱۱۸

اردو اصطلاحات اور ان کے

انگریزی متبادلات

ص ۱۱۹ تا ۱۲۵

۳۰۴

شمیم رجز ، سید

فولاد پر عمل حرارت

۱۳ + ۲۰۰

۱۹۲۰ء

مطبع عالیہ ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

ص ۱ تا ۲۰

چند اصطلاحات اور انکی تشریح

ص ۳۹۹ تا ۴۰۰

اصطلاحات

۳۰۵

شوسٹر ، سر آرتھر ، لیز ، سی - ایچ

رسالہ طبیعیات عملی (جلد اول)

محمد عبدالرحمن خان

۱۱۰ + ۲ + ۹

۱۹۲۰ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

ص ۱ تا ۹

فہرست اصطلاحات

۳۰۶

شوسٹر ، سر آرتھر ، لیز ، سی - ایچ

رسالہ طبیعیات عملی (جلد دوم) حرارت و علم المناظر

مولوی محمد عبدالرحمن خان

۱۵۶ + ۱۰ + ۱۳

۱۹۳۰ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 فہرست اصطلاحات
 ص ۱ تا ۱۳

۳۰۷

شوشتر ، سر آر تھر ، لیز ، سی - ایچ
 رسالہ طبیعیات عملی (جلد سوم)
 (آواز ، مقناطیسیت ، برقی روین اور بارین)
 مولوی محمد عبدالرحمن خان
 ۱۳۳ - ۱۳ - ۳
 ۱۹۲۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 فہرست اصطلاحات
 ص ۱ تا ۱۳

۳۰۸

عبدالبصیر پال ، ڈاکٹر
 تجاذب اور سیاروی حرکت

۸ + ۸۶

۱۹۷۶ء

نیولائٹ پریس ، لاہور

ادارۂ تالیف و ترجمہ ، دانشگاه پنجاب ، لاہور

اشاریہ الف (انگریزی - اردو

اصطلاحات) ص ۶۳ تا ۷۲

اشاریہ ب (اردو - انگریزی

اصطلاحات) ص ۸۲ تا ۷۳

۳۰۹

عبدالبصیر پال

شماریاتی میکانیات

۱۰ + ۱۰۴ + ۲

۱۹۷۳ء

مطبعة المكتبة العلمية ، لاہور

ادارہ تالیف و ترجمہ ، دانشگاه پنجاب ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ ص ۷ تا ۸

اشاریہ الف (انگریزی اصطلاحات کے اردو

مترادفات) ص ۹۶ تا ۱۰۰

اشاریہ ب (اردو اصطلاحات کے انگریزی

مترادفات) ص ۱۰۱ تا ۱۰۴

۲۰۴

۳۱۰

عبدالرحمن خان ، مولوی محمد

طبیعی مناظر

۲ + ۵ + ۳۳۶ + ۲

۱۹۳۹ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ ، جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات

ص ۱ تا ۵

۳۱۱

،

عثمانی ، محمد نصیر احمد

طبیعیات کی داستان (جلد اول)

۸ + ۵۲۵

۱۹۳۵ء

ادبی پریس ، کراچی

انجمن ترقی اردو ، کراچی

فرہنگ اصطلاحات

ص ۱ تا ۸

۳۱۲

علی ناصر زیدی ، پروفیسر

آواز

۱۲ + ۵۱ <

۱۹۶۷ء

مطبع عالیہ ، لاہور

مہرکزی اردو بورڈ ، لاہور

دیباچہ مصنف

فرہنگ اصطلاحات

ص ۹ تا ۱۱

ص ۴۱ < تا ۵۱ <

۳۱۳

کانٹ ، ڈاکٹر جیمز بی

جدید علم اور عصر حاضر کا انسان

محمد سعید

۶ + ۲۱۵

۱۹۵۶ء

اتحاد پرنٹنگ پریس ، لاہور

احسن برادرز ، لاہور

فرہنگ اصطلاحات

ص ۱ تا ۶

۳۱۳

کوکب ، مرزا مہدی خان

مقدمات الطبیعیات

۲۹۶ + ۸ + ۴

۱۹۱۵ء

رفاہ عام اسٹیم پریس ، لاہور
انجمن ترقی اردو ، اورنگ آباد ، دکن
فرہنگ

ص ۱ تا ۸

۳۱۵

گبسٹن ، چارلس آر

افکار عصریہ

محمد نصیر احمد عثمانی نیوتنوی

۲ + ۲۵۰ + ۸

۱۹۳۳ء

مطبع اعظم گڑھ

دارالمصنفین ، اعظم گڑھ

اصطلاحات

ص ۱ تا ۸

۳۱۶

گریگوری اینڈ سمنز

طبیعیات (حصہ اول)

چودھری برکت علی

۲۲۰ + ۲ + ۲۸

۱۹۱۹ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ ، جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 فہرست اصطلاحات
 ص ۱ تا ۲۷

۳۱۷

گریگوری اینڈ سمنز
 طبیعیات (حصہ دوم)
 چودھری برکت علی
 ۳۱۵ + ۲
 ۱۹۳۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 فرهنگ اصطلاحات
 ص ۳۰۶ تا ۳۱۵

۳۱۸

گریگوری اینڈ ہڈلے
 طبیعیات (حصہ اول)
 چودھری برکت علی
 ۳۳۱ + ۳ + ۲۷
 ۱۹۱۹ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشته تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۲۷

گریگوری اینڈ ہڈلے
طبیعیات ، حرارت (حصہ دوم)
چودھری برکت علی
۳۶۰

۱۹۲۰ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ، سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشته تالیف و ترجمہ ، جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات ص ۳۲۳ تا ۳۵۶
ترمیم شدہ اصطلاحات ص ۳۵۹ تا ۳۶۰

گریگوری اینڈ ہڈلے
طبیعیات ، نور (حصہ سوم)
چودھری برکت علی

۲۵۷

۱۹۲۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 فہرست اصطلاحات ص ۲۳۲ تا ۲۵۶

گریگوری اینڈ ہڈلے
 طبیعیات ، آواز (حصہ چہارم)
 چودھری برکت علی
 ۱۱۰

۱۹۲۰ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ ، جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 فہرست اصطلاحات ص ۹۶ تا ۱۰۹

گریگوری اینڈ ہڈلے
 طبیعیات ، مقناطیس (حصہ پنجم) چودھری برکت علی
 ۱۳۲

۱۹۲۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 فہرست اصطلاحات ص ۱۳۲ تا ۱۳۱

۲۱۰

۳۲۳

گریگوری اینڈ ہڈلے

طبیعیات ، برق (حصہ ہشتم)

چودھری برکت علی

۳۹۶

۱۹۲۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات برق ص ۳۶۹ تا ۳۹۳

۳۲۳

گیمو ، جارج

زمین کی سرگزشت

سید علی ناصر زیدی

۱۶۶ + ۸

۱۹۶۳ء

اردو پریس ، لاہور

کلاسیک ، لاہور

فرہنگ

ص ۱ تا ۸

۲۱۱

۳۲۵

گیمو ، جارج

سورج کی پیدائش اور موت

فاروق احمد صدیقی

۲۸۸ + ۵

۱۹۶۲ء

نوائے وقت پرنٹرز ، لاہور

کلاسیک ، لاہور

ص ۱ تا ۵

فرہنگ اصطلاحات

۳۲۶

گیمو ، جارج

مظہر دنیائے عجائب میں (نظریہ اضافیت و قدریت

آسان زبان میں)

ڈاکٹر محمد انیس عالم

۱۹۶۹ء ((طبع دوم)

علمی برتننگ پریس ، لاہور

شیخ غلام علی اینڈ سنز ، لاہور

ص ۱۲۹ تا ۱۳۲

فہرست اصطلاحات

۲۱۲

۳۲۷

لونی

علم حرکت

خان فضل محمد خان

۵ + ۲۳ + ۳۵۶

۱۹۲۰ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات علم حرکت
ص ۱ تا ۵

،

۳۲۸

لونی ، ایس - ایل

سکونیات اعلیٰ

مولوی شیخ برکت علی

۵ + ۵۹۳

۱۹۳۲ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
اصطلاحات
ص ۱ تا ۵

لسونی

سکون سیالات

قاضی محمد حسین

۲ + ۶ + ۳۹۲

۱۹۲۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۶

لیمب ، ہوریس

حرکیات

محمد نذیر الدین

۲ + ۱۰ + ۵۲۸

۱۹۳۷ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 اصطلاحات ص ۱ تا ۱۰

۲۱۳

۳۳۱

محمد علی خان ، سید

طبیعیاتی کائنات

۶۷

۱۹۳۳ء

دارالطباعت شنکرباغ ، حیدرآباد (دکن)

ادارہ ادبیات اردو ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۶۵ تا ۶۷

۳۳۲

،

مراد ، فیروز الدین

تحفہ سائنس ، یعنی عام فہم علمی مضامین (حصہ اول)

۱۶ + ۳۸۰

۱۹۲۱ء

مطبع مسلم یونیورسٹی انسٹیٹیوٹ ، علیگڑھ

مسلم یونیورسٹی بک ڈپو ، علیگڑھ

فرہنگ اصطلاحات ص ۱ تا ۱۶

فرہنگ اصطلاحات پر صفحات نمبر ۳۵۳ تا ۳۶۸ لکھے ہوئے

ہیں ۔ یہ غلط معلوم ہوتے ہیں ۔ آخر میں سولہ صفحات پر

یہ فرہنگ چھپی ہوئی ہے ۔

۲۱۵

۳۳۳

مسعود بٹ ، ایم - ایچ -

ایٹم سے ایٹم بم تک (پرامن مقاصد کی تکمیل)

۸ + ۱۲۸

۱۹۶۰ء

اردو پریس ، لاہور

مکتبہ تکنیک ، لاہور

ص ۱۱۷ تا ۱۲۶

فرہنگ (اردو - انگریزی)

۳۳۳

مسعود بٹ ، ایم - ایچ -

جوہری توانائی (پرامن مقاصد کی تکمیل)

۱۰ + ۲۳۲

۱۹۶۷ء

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

بیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

ص ۲۱۵ تا ۲۲۶

سائنس کی چند اصطلاحات

۲۱۶

۳۳۵

مکرجی ، بابوشاشی بهوشن

علم حرکت

۱۶۶ + ۶

۱۸۷۹ء

مطبع انجمن ، لاہور

لغت الفاظ (اصطلاحات)

ص ۱ تا ۳

۳۳۶

،

منہاج الدین

نظریۂ اضافیت

۳۳۶ + ۱۲

۱۹۲۵ء

روز بازار الیکٹرک پریس ، امرتسر

—

ص ۱ تا ۷

دیباچہ مصنف

ص ۱ تا ۶

مقدمہ مصنف

ص ۳۳۱ تا ۳۳۵

اصطلاحات

۲۱۷

۳۳۷

نصیر احمد عثمانی ، محمد

طبیعیات کی داستان (جلد اول)

۵۳۵ + ۸

۱۹۵۱ء

ادبی پریس ، کراچی

انجمن ترقی اردو (پاکستان) کراچی

دیباچہ مصنف

ص ۳ تا ۸

فرہنگ اصطلاحات

ص ۱ تا ۸

۳۳۸

نصیر احمد عثمانی نیوتنوی ، مولوی محمد

کتاب الطبیعیات (جلد دوم)

کتاب الحرارة و الصوت

۳ + ۳۷۰ + ۱۰

۱۹۳۸ء

انتظامی پریس ، حیدرآباد (دکن)

فرہنگ اصطلاحات (اردو - انگریزی) ص ۱ تا ۱۰

۲۱۸

۳۳۹

نصیر احمد عثمانی ، محمد

مکالمات سائنس ، یعنی زندگی اور انسان کی تخلیق پر

دلچسپ مکالمے

۳ + ۲۸۲ + ۹

۱۹۳۰ء

لطیفی پریس ، دہلی

انجمن ترقی اردو (ہند) دہلی

ص ۱ تا ۶

فرہنگ اصطلاحات

،

۳۳۰

ہوگبن ، لانسے لوٹ

سائنس سب کے لیے (جلد دوم)

آفتاب حسین

۱۰ + ۱۱۱۸

۱۹۶۰ء

ٹیکنیکل پرنٹرز ، کراچی

مجلس ترقی ادب ، لاہور

ص الف تا ب

عرض مترجم

اشاریہ و فرہنگ اصطلاحات

ص ۱۰۵۵ تا ۱۱۱۸

(اردو - انگریزی)

۲۱۹

۳۳۱

ایٹم اور ایٹمی توانائی

۱۹۳ + ۶

۱۹۶۳ء

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

ص ر تا س

ص ۱۷۰ تا ۱۷۲

اصطلاحات

یہ اردو اکیڈمی کے زیر اہتمام ۶۰-۱۹۶۱ء میں منعقد ہونے

والے انعامی مقابلہ کے انعام یافتہ مضامین کا مجموعہ ہے۔

۳۳۲

برقی رو کا بنیادی مطالعہ (حصہ اول)

۵ + ۱۱۸ + ۸

۱۹۷۶ء (اشاعت سوم)

ابن حسن آفسٹ پریس ، کراچی

نیشنل بک فاؤنڈیشن ، کراچی

ص ۱ تا ۵

فرہنگ

۲۲۰

۳۳۳

سائنسی موضوعات پر مضامین

۸ + ۱۶ + ۸ + ۱۰ + ۶ + ۱۳ + ۲۱ + ۱۶

۱۹۶۲ء

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

مختصر گزارش از ڈاکٹر سید عبداللہ

اصطلاحات ص ۱۶ تا ۲۱

یہ مضامین اکیڈمی کے عزیز اہتمام ۶۱ - ۱۹۶۲ء میں پڑھے گئے۔

۳۳۳

مبادی سائنس

مولوی معشوق حسین خان

۳ + ۲۵۲ + ۲۳

۱۹۱۰ء

مطبع اختر دکن ، حیدرآباد (دکن)

انجمن ترقی اردو ، حیدرآباد (دکن)

ص ۱ تا ۴	دیباچہ مولوی عبدالحق
ص ۱ تا ۹	فرہنگ (حیوانات)
ص ۹ تا ۱۹	فرہنگ (نباتات)
ص ۱۹ تا ۲۴	فرہنگ (جمادات)

مبادیات طبیعیات

ڈاکٹر طاہر حسین (مدیر)

۵۴۴

۱۹۸۱ء

رشید اینڈ سنز پرنٹرز ، کراچی

سندھ ٹیکسٹ بک بورڈ ، حیدرآباد (سندھ)

فہرست اردو انگریزی اصطلاحات ص ۵۲۵ تا ۵۴۰

کیمیا

۳۳۶

اسمته ، الگزینڈر

غیر نامیاتی کیمیا

چودھری برکت علی

۸۳۵

۱۹۲۸ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۸۲۵ تا ۸۳۰

۳۳۷

بروس ، جیمز وہارپر ، ہری

عملی کیمیا

چودھری برکت علی

۵۰۳

۱۹۲۵ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

۲۲۲

ص ۴۹۶ تا ۵۰۳

فہرست اصطلاحات

بیلی اینڈ باسر

کیمیا (تیسرا حصہ)

چودھری برکت علی

۵ + ۹۶۳ تا ۱۱۵۹ + ۲۴

۱۹۲۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

ص ۱ تا ۲۴

فہرست اصطلاحات

ظفر اقبال ، محمد

رنگ نگاری

۸ + ۱۳۵

۱۹۸۲ء

جدید اردو نائب بریس ، لاہور

ادارہ تالیف و ترجمہ ، پنجاب یونیورسٹی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

ص ۱۳۲ تا ۱۳۵

اصطلاحات

۲۲۳

۳۵۰

ظفر اقبال ، محمد

مرکزائی کیمیا

(Nucleur Chemistry)

۲۶۳ + ۱۳

۱۹۷۳ء

نیولائٹ پریس ، لاہور

ادارہ تالیف و ترجمہ ، دانشگاه پنجاب ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

فرہنگ اصطلاحات

،

۳۵۱

ظفر اقبال ، محمد

کیمیائی بندوساخت

(Chemical Bonding & Structure)

۱۶۶ + ۸

۱۹۷۷ء

نیولائٹ پریس ، لاہور

ادارہ تالیف و ترجمہ ، دانشگاه پنجاب ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

فرہنگ اصطلاحات

ص ۳ تا ۴

ص ۱۶۳ تا ۱۶۶

۲۲۵

۳۵۲

ظفر اقبال ، محمد و نصیر احمد

هم ربطی کیمیا

(Coordination Chemistry)

۱۰۰

۱۹۷۳ء

مطبعة المكتبة العلمية ، لاہور

اداره تالیف و ترجمہ ، دانشگاه پنجاب ، لاہور

ص ۵ تا ۶

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

ص ۹۷ تا ۱۰۰

اصطلاحات

۳۵۳

فریمن ، ایرا ایم

عجائبات کیمیا

محمد فاروق

۱۱۲

علمی پرنٹنگ پریس ، لاہور

شیخ غلام علی اینڈ سنز ، لاہور

ص ۱۰۸ تا ۱۱۲

فرہنگ

۲۲۶

۳۵۳

کوهن ، جولیس ، بی

نامیاتی کیمیا

سردار بلدیو سنگھ

۱۳۶ + ۲

۱۹۲۸ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات
ص ۱۳۰ تا ۱۳۵

۳۵۵

کوهن ، جے - بی

نامیاتی کیمیا کی درسی کتاب (جلد اول)

ڈاکٹر خواجہ حبیب حسن

۳۶۸ + ۳۳ + ۳ + ۲

۱۹۳۵ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات
ص ۱ تا ۳

۲۲۷

۳۵۶

کوهن ، جولینس بی

عملی نامیاتی کیمیا

مولوی حاکم علی - بعد نظرثانی از مولوی عبدالرحمن خاں

۱۰ + ۸ + ۹ + ۶۷۳

۱۹۳۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشته تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۹

۳۵۷

گریگوری اینڈ سمنز

کیمیا

چودھری برکت علی

۲۳۱ + ۳ + ۲

۱۹۳۶ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشته تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۴

۲۲۸

۳۵۸

واکر ، سر جیمز

طبیعی کیمیا (حصہ اول)

شیخ فیروزالدین مراد ، بعد نظرثانی از

مولوی محمد عبدالرحمن خان

۳۳۷

۱۹۲۸ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ، ص ۳۳۳ تا ۳۳۱

۳۵۹

واکر ، سر جیمز

طبیعی کیمیا (حصہ دوم)

شیخ فیروزالدین مراد - بعد نظرثانی از

مولوی محمد عبدالرحمن خان

۳۷۷ + ۳ + ۷

۱۹۳۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ، ص ۱ تا ۷

کیمیای سامان حرب

۶ + ۲۱۰

۱۹۶۸ء

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

یش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

انگریزی اصطلاحات

ص ۱۱۳ تا ۱۱۴

☆☆☆

فوٹو گرافی

۳۶۱

اصغر ، راجہ راجیسور ء

گلدستہ مصوری

۱۸۹۲ء

سہیل دکن پریس

فرہنگ رسالہ ہذا چار صفحے (آخر میں)

کسی حادثے میں صفحات کے نمبر ضائع ہو گئے ہیں

۳۶۲

محمد ابراہیم

رہنمائی فوٹو گرافی ، معروف بہ اصول مصوری

۱۷۹

مطبع فیض عام ، علی گڑھ

فرہنگ اصطلاحات فوٹو گرافی بترتیب

ص ۱۳۹ تا ۱۷۵

حروف تہجی

☆☆☆

۲۳۰

فلسفہ

۳۶۳

برکلی

مکالمات برکلی

عبدالماجد (دریا بادی)

۱۳۸

۱۹۱۹ء

مطبع معارف ، اعظم گڑھ

دارالمصنفین ، اعظم گڑھ

فرہنگ مصطلحات

ص ۱۴۱ تا ۱۳۸

۳۶۳

پارٹ ، ریو

فلسفہ کی پہلی کتاب

ڈاکٹر میر ولی الدین

۱۲۳ + ۶

۱۹۲۸ء

مطبع دارالمعارف ، اعظم گڑھ

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

ص ۱۱۸ تا ۱۲۳

اصطلاحات

۲۳۱

جوڈ، پروفیسر سی۔ ای۔ ایم

افکار حاضره

محمد بن علی باوہاب

۴۵۴

۱۹۶۶ء

مطبع عالیہ، لاہور

مجلس ترقی ادب، لاہور

مصطلحات (اردو - انگریزی) ص ۴۰۳ تا ۴۱۹

۳۶۶

ڈوران، ول

حکایت فلسفہ

مولوی احسان احمد

۶۷۲ + ۲ + ۲

۱۹۳۲ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۲

۲۳۳

۳۶۷

رزاقی ، شاهد حسین

ناتسیت

۲۴۰

۱۹۴۴ء

رزاقی مشین پریس ، حیدرآباد (دکن)

نفیس اکیڈمی ، حیدرآباد (دکن)

ص ۲۲۵ تا ۲۳۶

اصطلاحات

۳۶۸

رینان ، موسیور

ابن رشد و فلسفہ ابن رشد

معشوق حسین خاں

۳۱۹ + ۹ + ۲۷

۱۹۲۹ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

ص ۱ تا ۹

فہرست اصطلاحات

قیصر الاسلام ، قاضی

فلسفہ کے بنیادی مسائل

۲۸ + ۵۹<

۱۹۷۶ء

معارف پرنٹرز ، کراچی

نیشنل بک فاؤنڈیشن ، کراچی

فرہنگ اصطلاحات فلسفہ

ص ۵۶< تا ۵۹<

ویب ، کلیمنٹ سی - جے

تاریخ فلسفہ

احسان احمد

۱۷۳ + ۳ + ۲

۱۹۲۹ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

ص ۱ تا ۳

فہرست اصطلاحات

۲۳۵

۳۷۱

هاکنگ ، پروفیسر ولیم ارنسٹ

انواع فلسفہ

ظفر حسین خاں

۳۶۸

۱۹۵۲ء

انجمن ترقی اردو (ہند) علی گڑھ

فرہنگ اصطلاحات

ص ۳۵۷ تا ۳۶۴

☆☆☆☆

فن حرب

۳۷۲

میڈارل ، ایڈورڈ

جنگ میکیاولی سے ہٹلر تک
برگیڈیئر گلزار احمد

۳۷۵

۱۹۶۲ء

نقوش پریس ، لاہور

مکتبہ جدید ، لاہور

فنی اصطلاحات

ص ۳۶۹ تا ۳۷۵

☆☆☆

۲۳۶

عمرانیات

۳۷۳

آئریے ، پروفیسر لورین

مستقبل کا انسان

سید قاسم محمود

۲۳۶ + ۶

۱۹۵۹ء

اردو پریس ، لاہور

کلاسیک ، لاہور

اصطلاحات

ص ۱ تا ۶

۳۷۴

اجمل احمد و امجد علی جعفری

طبی سماجی بہبود

۲۰ + ۱۳۰

۱۹۶۹ء

ویژن پبلی کیشنز لمیٹڈ ، کراچی

شعبہ تصنیف و ترجمہ کراچی یونیورسٹی ، کراچی

۲۳۷

مقدمہ	ڈاکٹر اشتیاق حسین قریشی	ص ۵ تا ز
تعارف	ڈاکٹر محمد اقبال یاد	ص ط تا م
عرض حال	مضفین	ص س تا ف
فہرست اصطلاحات (اردو - انگریزی)		ص ۱۲۱ تا ۱۲۶

بلیکمار ، فرینک ڈبلیو

مبادی عمرانیات

ڈاکٹر سید عابد حسین

۳۱۷ + ۲

۱۹۳۲ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فرہنگ مصطلحات (اردو - انگریزی) ص ۳۹۹ تا ۴۰۸

فرہنگ مصطلحات (انگریزی - اردو) ص ۴۰۹ تا ۴۱۷

تمکین حق

پرورش اطفال اور خاندانی تعلقات

۱۰ + ۳۹۰

۲۳۹

۳۷۷

جعفر حسین ڈاکٹر

اطلاقی سماجیات

۲۳۸

۱۹۵۲ء

اشوک پریس ، دہلی

انجمن ترقی اردو (ہند) علی گڑھ

انگریزی اصطلاحیں

ص ۱۷۹ تا ۲۱۷

۳۷۸

عبدالقادر ، چوہدری

صنعتی معاشریات

۸ + ۱۰۷

۱۹۷۷ء

مطبع عالیہ ، لاہور

ادارہ تالیف و ترجمہ ، پنجاب یونیورسٹی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

ص و

اصطلاحات انگریزی - اردو (

ص ۱۰۳ تا ۱۰۷

۳۷۹

عبدالقادر ، چوہدری

معاشری نظریے

۸ + ۱۲۳

۲۳۰

۱۹۶۶ء

نیولائٹ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

فرہنگ اصطلاحات

ص ج

ص ۱۳۵ تا ۱۳۲

۳۸۰

عبدالقادر ، چوہدری

معاشریات (Sociology)

۱۰ + ۱۳۲

۱۹۶۳ء

نیولائٹ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

فرہنگ اصطلاحات

ص ھ

ص ۱۳۰ تا ۱۳۱

۳۸۱

فاطمہ شجاعت

ابتدائی سماجی انسانیات

۱۵۱

۱۹۵۶ء

نیشنل فائن پرنٹنگ پریس ، حیدرآباد (دکن)

انجمن ترقی اردو حیدرآباد (دکن)

اصطلاحوں کی تشریح ص ۱۳۰ تا ۱۳۰

اردو انگریزی مرادفے ص ۱۳۱ تا ۱۳۳

۱۹۶۰ء

زرین آرٹ پریس ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

اصطلاحات (اردو - انگریزی) ص ۳۱۳ تا ۳۸۴

۳۸۲

کاننٹ ، ڈاکٹر جیمز بی

جدید علم اور عصر حاضر کا انسان

محمد سعید

۸ + ۲۱۵

۱۹۵۶ء

اتحاد پرنٹنگ پریس ، لاہور

احسن برادرز ، لاہور

فرہنگ اصطلاحات ص ۱ تا ۸

۲۴۲

۳۸۳

کَلِیْمُ اللّٰہِ

سماج کا ارتقا

۲۸۶ + ۲

تعلیمی پریس، لاہور

سنگم پبلشرز لمیٹڈ، لاہور

فہرست اصطلاحات

ص ۱ تا ۲

ء

علم کتب خانہ

۳۸۴

الطاف شوکت

نظام کتب خانہ

۱۲۰ + ۲۰۴ + ۲۳۲

۱۹۸۸ء

علمی پرنٹنگ پریس ، لاہور

شیخ غلام علی اینڈ سنز ، لاہور

اصطلاحات

ص ۱۸۵ تا ۲۳۰

۳۸۵

شیرا ، جے - ایچ

لائبریرین شپ کی عمرانی بنیادیں

ترجمہ و تلخیص از سید جمیل احمد رضوی

۱۳۰

۱۹۸۰ء

کاسمو پرنٹرز ، لاہور

پاکستان لائبریری ایسوسی ایشن (پنجاب کونسل) ، لاہور

اصطلاحات

ص ۱۲۵ تا ۱۳۰

۲۴۳

۲۲۳

۳۸۶

غنی الاکرم سبزواری

درجہ بندی (جلد اول)

۲۰۶

۱۹۸۰ء

مشہور پریس ، کراچی

لائبریری پروموشن بیورو ، کراچی

فہرست اصطلاحات انگریزی بہ اردو ص ۱۸۳ تا ۱۹۰

۳۸۸

محمد اسلم

درجہ بندی اور تنظیم کتب خانہ

۲۰۴ + ۸

۱۹۸۲ء

قدوسی پرنٹرز ، لاہور

اسلامک بک سروس ، لاہور

ص ۱۸۸ تا ۱۹۳

اصطلاحات

۲۳۵

۳۸۸

محمد زبیر

کٹلاگ سازی

۲۸۷

۱۹۷۷ء

ایجوکیشنل پریس ، پاکستان چوک ، کراچی

سعید کمپنی ، کراچی

ص ۱۷۹ تا ۲۶۳

اصطلاحات

۳۸۹

نسیم فاطمہ

حوالہ جاتی خدمات

۱۲۰ +

۱۹۷۸ء

ٹیکنیکل پرنٹرز ، کراچی

لائبریری پروموشن بیورو ، کراچی

ص ۱۱۵ تا ۱۲۰

اصطلاحات

☆☆☆

مکینکس

۳۹۰

بشیر ، محمد

ٹرانسسٹر کے تجربات

۱۰۴

۱۹۷۳ء

مطبع قوسین ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

فرہنگ (اردو - انگریزی)
۴

ص ۱۰۳ تا ۱۰۴

۳۹۱

بشیر ، محمد

ٹرانسسٹر کے کرشمے

۱۷۸

۱۹۷۰

زرین آرٹ پریس ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

اشاریہ مع اصطلاحات (اردو - انگریزی) ص ۱۷۰ تا ۱۷۸

۲۳۶

۲۳۷

۳۹۲

ڈیش ، ڈیوڈ

مصنوعی سیارچے اور فضائی جہاز

علی ناصر زیدی

محمود احمد خاں

۱۳۸ + ۳

۱۹۶۶ء

اردو ڈائجسٹ پرنٹرز ، لاہور

مقبول اکیڈمی ، لاہور

فرہنگ اصطلاحات

ص ۱ تا ۳

☆☆☆

معدنیات

۳۹۳

ذوالفقار احمد

پاکستان کی معدنی دولت (ارضیاتی جائزہ)

۲۳۳ + ۸

۱۹۷۸ء

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور

ادارہ تالیف و ترجمہ ، پنجاب یونیورسٹی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

اصطلاحات اور ان کے انگریزی

ص ۲۳۶ تا ۲۳۳

ء

متبادلات

۳۹۳

رہیڈ ، ای - ایل

فلزیات

محمد عبداللہ حسن

۵۱۸ + ۳ + ۱۲ + ۳ + ۱۷

۱۹۳۱ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

ص ۱ تا ۱۲

فہرست اصطلاحات

۲۳۸

۲۳۹

۳۹۵

صادق علی احمد ، ڈاکٹر محمد و باسط حسن

پاکستان کے ایندھن کے وسائل

۲۳۲

۱۹۶۹ء

زرین آرٹ پریس ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

اصطلاحات

ص ۲۲۹ تا ۲۳۲

۳۹۶

فضل کریم ، ڈاکٹر

دھاتیں اور ان کے استعمالات

۱۶ + ۳۷

۱۹۷۹ء

مطبع عالیہ ، لاہور

ادارہ تالیف و ترجمہ ، پنجاب یونیورسٹی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

ص ۱۰۰ ع

ص ۳۶۱ تا ۳۷۳

فرہنگ اصطلاحات

☆☆☆

منطق

۳۹۷

جوزف ، ایچ - ڈبلیو ، بی

مفتاح المنطق (حصہ اول منطق استخراجی)

مولوی میرزا محمد ہادی

۳۹۰ + ۸ + ۲ + ۵

۱۹۲۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

اصطلاحات منطق ص ۱ تا ۸

ضمیمہ فہرست اصطلاحات منطق

استقرائی ص ۱ تا ۲

۳۹۸

جوزف ، ایچ - ڈبلیو - بی

مفتاح المنطق (حصہ دوم منطق استقرائی)

مولوی میرزا محمد ہادی

۳۰۷ + ۸ + ۲ + ۳

۱۹۲۳ء

۲۵۰

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 اصطلاحات منطق
 ص ۱ تا ۸
 ضمیمہ فہرست اصطلاحات منطق استقرائی

ص ۱ تا ۲

۳۹۹

عبدالماجد ، مولوی (مرتب)
 منطق (استخراجی و استقرائی)
 ۳۹۰ - ۱۶ - ۸

۱۹۱۹ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 اصطلاحات
 ص ۱ تا ۱۶

معاشیات

۲۰۰

اقبال ، شیخ محمد

علم الاقتصاد

۲۲۱ + ۶

۱۹۶۱ء

فیروز سنز لمیٹڈ ، لاہور

اقبال اکادمی ، کراچی

پیش لفظ از ممتاز حسین

اصطلاحات

ص ۱ تا ۱۰

ص ۲۱۲ تا ۲۲۱

۲۰۱

امین انجم

آسان بنک کاری

۱۳۲

۱۹۵۵ء

مکتبہ نوائے وقت ، لاہور

بنک کی اصطلاحات

ص ۱۱۶ تا ۱۳۲

۲۵۲

۲۵۳

۳۰۲

انگرام ، ڈاکٹر کیلس

تاریخ معاشیات

مولوی رشید احمد

۲ + ۳۸ + ۳۷۳

۱۹۳۲ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

اشاریہ اعلام و کتب اصطلاحات ص ۱ تا ۳۸

۳۰۳

برنی ، مولوی محمد الیاس

اصول معاشیات

۶ + ۱۲ + ۵۶۲

۱۹۳۵ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

۳۰۴

برنی ، محمد الیاس

علم المعیشت

۲۳ + ۶۸

۱۹۲۷ء

مسلم یونیورسٹی پریس ، علی گڑھ

ص ۱ تا ۱۸

اصطلاحات

۲۰۵

برنی ، محمد الیاس

معیشت الہند

۸۲۶ + ۲۰

۱۹۲۹ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ ، جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

ص ۱ تا ۱۶

ضمیمہ اصطلاحات

۳۰۶

بسٹ ، ڈبلیو - اے - ایم

اصول قانون معاشیات

ڈاکٹر میر سیادت علی خان

۱۲۲۲ + ۳

۱۹۳۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشته تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
اشاریہ اصطلاحات مع وضاحت و محل استعمال

ص ۱۱۰ تا ۱۲۲۳

۲۰۷

بنرجی ، پرمتھ ناتھ

معاشیات ہند

مولوی محمد الیاس برنی

۶ + ۸ + ۲۸ + ۲

۱۹۲۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشته تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
اصطلاحات
ص ۱ تا ۸

۲۰۸

۰ پریم چند

معاشیات کے ابتدائی اصول

۸ + ۲۹۰

۱۹۳۶ء

امرت الیکٹرک پریس ، لاہور
آکسفورڈ یونیورسٹی پریس ، بمبئی
اصطلاحات
ص ۲۸۹ تا ۲۹۰

ٹاڈ ، جان - اے

مبادلات

مولوی رشید احمد

۳۸۱ + ۳۵ + ۹۷ + ۸۷ + ۳ + نقشہ

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
مبادلات ، اشاریہ (انگریزی - اردو) ص ۱ تا ۳۵

ٹاسگ ، ایف - ڈبلیو ولی ہنری

اصول معاشیات (جلد دوم)

مولوی رشید احمد

۸۱۳ + ۱۳ + ۱۲ + ۲

۱۹۳۸ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
فہرست اصطلاحات اصول معاشیات
جلد اول و دوم ص ۱ تا ۱۲

۲۵۷

۳۱۱

جٹھا رام ، جی - بی و بیرى ، ایس - جی

معاشیات ہند (جلد اول)

مولوی رشید احمد

۳۱ + ۱۰ + ۳

۱۹۳۰ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات (اردو - انگریزی) ص ۱ تا ۱۰

۳۱۲

شیر جنگ

کارل مارکس اور اس کی تعلیمات

۶۸۳

۱۹۳۵ء

علمی پرنٹنگ پریس ، لاہور

کتاب منزل ، لاہور

اصطلاحات

ص ۶۸۳ تا ۶۳۵

کالڈ ووڈ ، جیمز ڈی و بین وینو ، ہیروولڈ جے
اقتصادی ترقی کے تجرباتی سانچے
صوفی گلزار احمد

۱۹۲

۱۹۶۵ء

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور
اردو مرکز ، لاہور

ص ۱۸۳ تا ۱۹۲

فرہنگ اصطلاحات

ء

محمد احمد سبزواری

ہمارے بینک

۱۵۸

۱۹۳۲ء

انجمن ترقی اردو (ہند) دہلی
اصطلاحیں (اردو - انگریزی)

ص ۱۳۳ تا ۱۳۷

۲۵۹

۳۱۵

مورلینڈ ، ڈبلیو - ایچ

مقدمہ معاشیات

محمد الیاس برنی

۲۹۵ + ۳ + ۵

۱۹۲۳ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

اصطلاحات کی فہرست ص ۱ تا ۳

۳۱۶

ہکس ، جے - آر

قدر اور سرمایہ

عظمت اللہ

۴۲۷

۱۹۷۵ء

ٹائمز پریس ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ کراچی یونیورسٹی ، کراچی

اصطلاحات ص ۳۰۹ تا ۳۲۱

☆☆☆

نباتیات

۳۱۷

اشرف ملک ، پروفیسر محمد

بے تخم نباتیات (جلد اول) الجی

۵۰۰ + ۸

۱۹۸۶ء

شفیق پریس لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

اصطلاحات

ص ۳۸۷ تا ۵۰۰

،

۳۱۸

اشرف ملک ، پروفیسر محمد

برائیو فائٹا

۳۷۱ + ۶

۱۹۷۰ء

شفیق پریس ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

حرفے چند مصنف

اصطلاحات

ص ۳

ص ۳۵۱ تا ۳۷۱

۲۶۰

۲۶۱

۳۱۹

اشرف ملک ، پروفیسر محمد

ٹریڈر فائیٹا (Pteridophyta)

۸ + ۳۳۸

۱۹۷۱ء

شفیق پریس ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

اصطلاحات

ص ۳۲۳ تا ۳۳۸

۳۲۰

اشرف ملک ، محمد

فنجانی اور مشابہ پودے

۸ + ۸۸۷

۱۹۷۰ء

شفیق پریس ، لاہور

مرکزی اردو بورڈ ، لاہور

دیباچہ مصنف

اصطلاحات

ص ز تا ح

ص ۷۱ تا ۸۸۷

۲۶۲

۳۲۱

ایسو ، کیتھرین

تشریح نباتات

۱۲ + ۶۳۵

۱۹۷۱ء

انٹر سروسز پریس لمیٹڈ ، کراچی

شعبہ تصنیف و ترجمہ کراچی یونیورسٹی ، کراچی

پیش لفظ آفتاب حسن ص ج تا د

دیباچہ ک - ن ص ه تا ز

فہرست اصطلاحات ء ص ۵۷ تا ۵۹۸

۳۲۲

اکرام بٹ ، ایم

مبادی نباتیات (حصہ اول)

۸ + ۱۱۶

۱۹۶۳ء

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

نباتیاتی اصطلاحات کی فہرست ص ۱۱۱ تا ۱۱۶

۲۶۳

۲۲۳

جیکسن ، ایچ

تربیت الصحرا ، یعنی رسالہ علم جنگلات

۳ + ۲۲۳ + ۱۹ + < + ۱

۱۹۱۰ء

پنڈت پران ناتھ دکھشنی

مطبع منشی نول کشور ، لکھنؤ

اصطلاحات (درختوں کے اصطلاحی اور دیگر زبانوں

کے نام)

ص ۱ تا ۱۹

۲۲۳

رنگا چاری ، رائے بہادر

عملی نباتیات

محمد عبدالباری

۱۲ + ۱۷

۱۹۳۸ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات

ص ۱ تا ۱۳

۲۶۳

۳۲۵

سعیدالدین ، محمد

پودے اور ان کی زندگی

۱۱۰

۱۹۳۲ء

انجمن ترقی اردو (ہند) دہلی

ضمیمہ اصطلاحات

ص ۱۰۱ تا ۱۱۰

،

۳۲۶

سعیدالدین ، محمد

ہمارے پھول

۶۲

۱۹۳۶ء

اعظم اسٹیم پریس ، حیدرآباد (دکن)

ادارہ ادبیات اردو ، حیدرآباد (دکن)

پھولوں کے انگریزی اصطلاحی اور رواجی نام مع

اردو

ص ۵ تا ۶۲

۲۶۵

۳۲۷

لوسن

مبادی نباتیات (جلد دوم)

محمد سعیدالدین

۹۰۳ + ۲۹ + ۷۵

۱۹۳۲ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
دیسسی ناموں کا اشاریہ مع انگریزی

متبادلات ص ۸۹۳ تا ۹۰۳

فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۲۹

عام اشاریہ (جلد اول و دوم)

مع انگریزی متبادلات ص ۱ تا ۷۵

۳۲۸

معین الدین

الجی

۲۳۳ + ۱۲

۱۹۶۸ء

ٹیکنیکل پرنٹرز ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ کراچی یونیورسٹی ، کراچی	
پیش لفظ	ص ز تا ح
تعارف	ص ط تا ی
دیباچہ	ص ک تا ن
فہرست اصطلاحات (اردو - انگریزی)	ص ۲۱۹ تا ۲۲۶
فہرست اصطلاحات (انگریزی - اردو)	ص ۲۲۷ تا ۲۳۳

مہاجر ، عبدالرشید

مبادی نباتیات ،

۵۳۸

۱۹۶۲ء

انجمن پریس ، کراچی

شعبہ تالیف و ترجمہ ، اردو کالج ، کراچی

اصطلاحات ص ۵۱۱ تا ۵۳۶

مہاجر ، عبدالرشید

نباتی تشریحات

۶ + ۲۸۳

۱۹۶۹ء

شریف آرٹ پریس ، کراچی

شعبہ تصنیف و تالیف و ترجمہ کراچی یونیورسٹی ، کراچی

دیباچہ مصنف ص ۵ تا ۶

فہرست اصطلاحات (اردو - انگریزی) ص ۲۳۷ تا ۲۵۷

فہرست اصطلاحات (انگریزی - اردو) ص ۲۵۸ تا ۲۶۷

۳۳۱

وہاب اختر عزیز ، پروفیسر

نباتیات

۸ + ۳۷۱

۱۹۶۳ء (طبع اول)

۱۹۶۸ء (طبع دوم)

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

ص ۷ تا ۸

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

ص ۳۱۲ تا ۳۶۲

شرح (اصطلاحات)

۳۳۲

وہاب اختر عزیز ، پروفیسر

نباتاتی فعلیات

۱۹۲ + ۸

۱۹۷۲ء

مطبعة المكتبة العلمية ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

اشاریہ الف (انگریزی اصطلاحات کے اردو

مترادفات) ص ۱۶۳ تا ۱۷۵

اشاریہ ب (انگریزی اردو مترادفات) ص ۱۷۷ تا ۱۹۲

ء

نفسیات

۳۳۳

اسٹوٹ ، جے - ایف

مبادی علم النفس

میرزا محمد ہادی

۲۳۵ + ۱۹ + ۲

۱۹۲۲ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات ص ۱ تا ۱۹

۳۳۳

ایڈکر ، الفرڈ

مقصد زندگی

سید صمد حسین جعفری

۳۳۳

۱۳۶۸ ہجری

۲۶۹

اعظم اسٹیم پریس ، حیدرآباد (دکن)

ص ۳۲۹ تا ۳۳۳

اصطلاحات

۲۳۵

اینجل ، جیمس رولنیڈ

اصول نفسیات

مولوی معتضد ولی الرحمن

۲۳۲ + ۶ + ۱۱ + ۶ + ۲

۱۹۲۷ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات (اردو - انگریزی) ص ۱ تا ۱۱

فہرست اصطلاحات (انگریزی - اردو) ص ۱ تا ۶

۲۳۶

بوونگ ، ایڈرن گریگس ولانگ فلڈ ، ہربرٹ سڈنی ، و پورٹرولڈ ، پیری

نقسیات کی بنیادیں

ہلال احمد زبیری

۱۸ + ۳۳

۱۹۶۹ء

ٹائمز پریس ، کراچی

شعبہ تصنیف و ترجمہ کراچی یونیورسٹی ، کراچی

پیش لفظ ہلال احمد زبیری ص ز تا ط

دیباچہ مضمین ص ی تا ک

فہرست اصطلاحات (انگریزی - اردو) ص ۶۸۳ تا ۷۰۵

۳۳۷

رسل ، برٹرینڈ

تجزیہ نفس

شجاعت حسین بخاری

۳۰۲

۱۹۶۳ء

شفیق پریس ، لاہور

مجلس ترقی ادب ، لاہور

فرہنگ اصطلاحات (اردو - انگریزی) ص ۳۶۵ تا ۳۷۹

فرہنگ اصطلاحات (انگریزی - اردو) ص ۳۸۱ تا ۴۰۰

۳۳۸

عبدالقادر ، پروفیسر چودھری

نفسیات

<۳۶

۱۹۶۵ء

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور
مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور
فرہنگ اصطلاحات

ص ۲۱ تا ۳۱

۳۳۹

عبدالقادر ، چوہدری

صنعتی نفسیات

۲۱۹ + ۸

۱۹۷۳ء (طبع اول)

۱۹۸۱ء (طبع دوم)

نیولائٹ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

ص ۲۱۵ تا ۲۱۹

فرہنگ اصطلاحات

۳۴۰

عبدالقادر ، چوہدری

عسکری نفسیات

۲۷۳

۱۰ + ۱۳۳

۱۹۷۵ء

نیولائٹ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

فرہنگ اصطلاحات

ص ۱ تا ب

ص ۱۲۹ تا ۱۳۲

۳۳۱

عبدالقادر ، چوہدری

معاشرتی نفسیات

۸ + ۱۲۹

۱۹۷۳ء (طبع اول)

۱۹۸۱ء (طبع دوم)

نیولائٹ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

فرہنگ اصطلاحات

ص ۱۲۵ تا ۱۲۹

۳۳۲

عبدالقادر ، چوہدری

نمونی نفسیات

(Developmental Psychology)

۸ + ۱۳۷

۱۹۷۳ء

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور
مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور
پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ
فرہنگ اصطلاحات

ص ۱۴۱ تا ۱۴۶

۳۳۳

محمد عثمان

نفسیات تعلیمی

۱۰ + ۲۷۸

،

—

—

مکتبہ ابراہیمیہ ، حیدرآباد (دکن)

ص ۱ تا ۱۰

اصطلاحات

اس کتاب کا صفحہ اول غائب ہے۔

۳۳۳

محمد فائق

اختیاری نفسیات

۲۲۰

۱۹۸۲ء

اسحاقیہ پرنٹنگ پریس ، کراچی

غضنفر اکیڈمی ، کراچی

اصطلاحات

ص ۲۰۸ تا ۲۱۶

۲۲۵

محمد فائق

مسائل نفسیات

۲۰۸

۱۹۸۱ء

اسحاقیہ پرنٹنگ پریس ، کراچی

غضنفر اکیڈمی ، کراچی

اصطلاحات

ص ۱۹۲ تا ۲۰۸

۲۲۶

میکڈوگل ، پروفیسر ولیم

نفسیات عضوی

مولوی معتضد ولی الرحمن

۱۹۵ + ۱۱ + ۲

۱۹۲۷ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 فہرست اصطلاحات
 ص ۲ تا ۱۱

ہارٹ ، برنارڈ

نفسیات جنوں

مولوی احسان احمد

۱۲۸ + ۲ + ۱

۱۹۳۵ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)
 سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
 فہرست اصطلاحات
 ص ۱ تا ۲

ہیئت

۲۲۸

بال ، سررابرٹ

علم ہیئت کروی (حصہ اول)

محمد نذیر الدین

۳۸۰ + ۱۰ + ۸ + ۱۱

۱۹۳۹ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشتہ تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات حصہ اول ص ۱ تا ۸

ص ۱ تا ۱۱

۲۲۹

بال ، سررابرٹ

علم ہیئت کروی (حصہ دوم)

محمد نذیر الدین

۳۶۸ + ۱۳ + ۲۱

۱۹۳۰ء

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

۲۷۷

سررشته تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)
اصطلاحات حصہ دوم
ص ۱ تا ۲۱

۲۵۰

پارکر ، جارج ڈبلیو

علم ہیئت

شیخ برکت علی بعد نظرثانی از

مولوی محمد عبدالرحمن خان

۲۵۲ + ۱۹ + ۵ + ۲

۱۹۳۰ء

،

دارالطبع جامعہ عثمانیہ سرکار عالی ، حیدرآباد (دکن)

سررشته تالیف و ترجمہ جامعہ عثمانیہ ، حیدرآباد (دکن)

فہرست اصطلاحات
ص ۱ تا ۵

۲۵۱

پرشاد ، گورکھ

نظام شمسی

شیخ جگو

۱۱ + ۵۸۰ + ۵

۱۹۳۸ء

سٹی پریس ، الہ آباد

۲۷۹

ہندوستانی اکیڈمی ، یو ، پی - الہ آباد
فرہنگ اصطلاحات
ص ۵۳۸ تا ۵۵۵

۲۵۲

رشید ، مرزا محمد
سیر افلاک
۲۳۶ + ۳
۱۹۵۲ء
ادبی پریس ، کراچی
انجمن ترقی اردو (پاکستان) کراچی
بستاروں ، برجوں وغیرہ کے نام
ص ۲۲۱ تا ۲۲۷

۲۵۳

ڈیوڈسن ، مارٹن
مم و انجم
ثناء الحق صدیقی
۳۰۴
۱۹۶۱ء
انجمن پریس ، کراچی
انجمن ترقی اردو (پاکستان) کراچی
اصطلاحات
ص ۲۹۱ تا ۲۹۸

۲۸۰

۳۵۳

نظام شمسی

۳۶۷

۱۹۶۷ء

جدید اردو ٹائپ پریس ، لاہور

مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، لاہور

پیش لفظ از ڈاکٹر سید عبداللہ

فرہنگ اصطلاحات

ص ۵ تا ۶

ص ۳۶۳ تا ۳۶۷

